

Poznański Program Rozwoju Wolontariatu Miejskiego na lata 2024 - 2027

Spis treści

I. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	3
1.1 Wizja oraz misja Programu	3
1.2 Wolontariat i wolontariusz w świetle definicji	4
II. Ramy prawne dokumentu, powiązania z innymi dokumentami oraz dobre przykłady działań wolontariackich w Poznaniu	6
2.1 Dokumenty prawne	6
2.2 Dokumenty miejskie	6
2.3 Dobre przykłady działań wolontariackich w Poznaniu	7
III. Historia dokumentu	10
IV. Diagnoza wolontariatu w Poznaniu	11
V. Założenia Programu i jego realizacja	18
5.1 Cele Programu	18
5.2 Działania w ramach Programu	19
5.2.1 Działania skierowane do przedszkoli	20
5.2.2 Działania skierowane do szkół podstawowych i ponadpodstawowych	21
5.2.3 Działania skierowane do studentów	25
5.2.4 Działania skierowane do seniorów	29
5.2.5 Działania związane z wolontariatem pracowniczym	32
5.2.6 Wolontariat w Urzędzie Miasta Poznania i miejskich jednostkach	35
5.2.7 Wsparcie organizatorów wolontariatu oraz koordynatorów wolontariatu w organizacjach pozarządowych	37
5.2.8 Wolontariusze	43
5.2.9 Wolontariat w sytuacjach kryzysowych	46
5.2.10 Promocja i komunikacja w zakresie wolontariatu	46
5.3 Zarządzanie Programem	48
5.4 Planowanie ewaluacji i monitoringu Programu	49
5.5 Harmonogram etapów realizacji Programu	51
5.6 Finansowanie oraz tryb realizacji Programu	52
VI. Korzyści płynące z rozwoju wolontariatu miejskiego w Poznaniu	53
Słowniczek	54

I. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1.1 Wizja oraz misja Programu

Zadaniem Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego „POmocni wolontariat poznański” jest łączenie działań podejmowanych przez Urząd Miasta Poznania, instytucje miejskie, organizacje społeczne na rzecz wolontariuszek, wolontariuszy oraz organizatorów wolontariatu w Poznaniu. Program wyznacza kierunki polityki Urzędu Miasta Poznania oraz Miasta Poznania dotyczące wolontariatu w celu stworzenia warunków rozwoju dla wolontariatu oraz wszystkich podmiotów i jednostek zaangażowanych w wolontariat w mieście.

Podstawowym założeniem Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego jest stworzenie systemu, który w sposób kompleksowy, spójny i długofalowy zapewni podstawy do rozwoju wolontariatu w Poznaniu.

W chwili obecnej Miasto Poznań nie posiada programu rozwoju tej sfery funkcjonowania lokalnej społeczności, a podejmowane działania najczęściej mają charakter incydentalny, nie są ze sobą powiązane i nie tworzą jednolitego systemu. Dzięki zbudowaniu Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego, Poznań ma stać się miejscem, w którym rośnie zaangażowanie mieszkańców w wolontariat niezależnie od wieku, pochodzenia etnicznego, wyznania, które zapewnia odpowiednie narzędzia, wsparcie i infrastrukturę, zarówno dla organizatorów wolontariatu, jak i samych wolontariuszy¹. Pomoże to również w wykreowaniu wizerunku Poznania, jako miasta otwartego, aktywnego, wspierającego oddolne inicjatywy, pomagającego odpowiadać na lokalne potrzeby, gdzie każdy może znaleźć coś dla siebie.

Jednym z podstawowych założeń jest położenie nacisku na rozwój współpracy międzysektorowej, połączenie oferty podmiotów biznesowych angażujących się społecznie oraz realizujących programy wolontariatu pracowniczego z potrzebami osób, podmiotów i organizacji działających na rzecz Poznania i jego mieszkańców. Program nie ma być jednorazowym przedsięwzięciem. „POmocni wolontariat poznański” ma obejmować długofalowe i spójne działania zmierzające do szeroko pojętej promocji idei wolontariatu, aktywizowania społeczeństwa do pracy w wolontariacie, wymiany dobrych praktyk oraz integracji między partnerami Programu.

Założeniem Programu jest wykorzystanie możliwości zaangażowania wolontariuszy w działania:

- organizacji pozarządowych,
- miejskich jednostek organizacyjnych m. Poznania,

¹ Przyjęta w dokumencie forma męskoosobowa dotyczy zarówno kobiet, mężczyzn jak i osób niebinarnych.

- Urzędu Miasta Poznania,
- miejskie o charakterze cyklicznym lub akcyjnym,
- potencjalnych partnerów projektu: uczelni, sektora biznesowego,
- w przestrzeni miejskiej.

Założenia Programu mają na celu stworzenie systemowego rozwiązania, które byłoby w stanie odpowiedzieć na rosnące potrzeby społeczne Poznania oraz uzupełnić pozarządowe i samorządowe działania o dodatkową wartościową siłę w postaci mieszkańców Poznania, osób aktywnych i odpowiedzialnych za swoją przestrzeń i miejsce zamieszkania.

Wizją Programu jest stworzenie stabilnego systemu finansowo-organizacyjnego, który umożliwi mieszkańcom Poznania i przebywającym w nim osobom dostęp do różnorodnych form aktywności społecznych i wolontariatu. Nad prawidłową organizacją i rozwojem projektu czuwać będzie Zespół ds. rozwoju wolontariatu miejskiego.

1.2 Wolontariat i wolontariusz w świetle definicji

Wolontariat uznawany jest za dobrowolną, bezpłatną i świadomą działalność na rzecz innych ludzi czy instytucji. Status prawny wolontariusza/wolontariuszki oraz zasady jego współpracy z podmiotami określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wspomniana ustawa definiuje wolontariusza/wolontariuszkę jako osobę fizyczną, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie. Słowo „wolontariusz” pochodzi od łacińskiego *volontarius*, co znaczy dobrowolny, chętny.

W ww. ustawie określono katalog podmiotów, na rzecz których wolontariusze mogą wykonywać swoje świadczenia. Wymienieni zostali następujący „organizatorzy wolontariatu”:

- organizacje pozarządowe w zakresie ich działalności statutowej;
- organizacje kościelne, wszystkie osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego – jednostki samorządu terytorialnego, to znaczy województwa, powiaty i gminy, mogą także zakładać swoje stowarzyszenia, w celu wspólnej realizacji niektórych celów. Są to na przykład stowarzyszenia gmin lub związki miast;

- spółdzielnie socjalne – forma przedsiębiorstwa społecznego tworzona przez osoby zagrożone marginalizacją ze względu na bezrobocie, chorobę psychiczną czy niepełnosprawność, które mają trudności w znalezieniu pracy;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – spółki, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;
- kluby sportowe – kluby będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;
- organy administracji publicznej – to wszystkie urzędy rządowe i samorządowe, takie jak ministerstwa, urzędy wojewódzkie, marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy gmin i miast, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej;
- jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej – wolontariat jest możliwy z wyłączeniem prowadzonej przez te jednostki działalności gospodarczej (np. dom pomocy społecznej, biblioteka, szkoła, teatr, świetlica, przedszkole);
- podmioty lecznicze – podmioty realizujące działalność leczniczą, bez względu na formę samego podmiotu, tj. niezależnie od tego, czy jest to organizacja pozarządowa, spółka, publiczny lub niepubliczny zakład opieki zdrowotnej (np. zakład opiekuńczo leczniczy, hospicjum).

Działalność wolontariacka przewidziana w ustawie wyłącza działalność, która mogłaby wiązać się z korzyściami finansowymi dla organizatora wolontariatu. Wolontariat spójny z założeniami ustawy określić można mianem wolontariatu formalnego. Ustawa definiuje wolontariat jako działania osoby – wolontariusza, na rzecz konkretnego podmiotu – organizacji lub instytucji. Działanie wolontariusza na rzecz danego podmiotu (i przez ten podmiot docieranie do osób potrzebujących wsparcia wolontariackiego) zapewnia opiekę danej instytucji lub organizacji nad przebiegiem wolontariatu, gwarantując tym samym bezpieczeństwo i komfort współpracy zarówno wolontariuszowi, jak i odbiorcy jego pomocy. Coraz częściej zauważyć można wolontariat nieformalny, który można określić jako szereg oddolnych i spontanicznych działań związanych z osobistą, niezinstytucjonalizowaną pomocą innym ludziom nienależącym do grona najbliższych przyjaciół lub rodziny.

Wolontariat w Poznaniu rozumiany jest jako aktywność społeczna mieszkańców i osób przebywających w mieście działających na rzecz społecznego rozwoju stolicy Wielkopolski we współpracy z organizacjami pozarządowymi, Urzędem Miasta Poznania, instytucjami miejskimi, a także sektorem komercyjnym.

II. Ramy prawne dokumentu, powiązania z innymi dokumentami oraz dobre przykłady działań wolontariackich w Poznaniu

2.1 Dokumenty prawne

Poznański Program Rozwoju Wolontariatu Miejskiego jest integralnie związany z przepisami oraz zasadami zawartymi w *ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. W ustawie określono, kto może zostać wolontariuszem, kto może z jej wsparcia skorzystać oraz standardy współpracy z wolontariuszami (m.in. ubezpieczenie czy porozumienie). W ramach Programu uszczegółowiono i doprecyzowano standardy przedstawione w ww. ustawie.

Niniejszy dokument stanowi również odpowiedź na *Długofalową Politykę Rozwoju Wolontariatu w Polsce*. Opublikowany w 2011 roku przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokument zawiera wytyczne i rekomendacje, które mają być brane pod uwagę w planowaniu polityk publicznych.

2.2 Dokumenty miejskie

Kwestia wolontariatu została ujęta w miejskich politykach publicznych. W *Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2020+* (SRMP) działalność wolontariacka została uwzględniona w Priorytecie 5: **Wspólnotowość i dialog społeczny**. Wspieranie i rozwój wolontariatu to działanie strategiczne w ramach kierunku interwencji: *Wspieranie organizacji pozarządowych oraz zwiększenie aktywności obywatelskiej*. Zgodnie z założeniami Strategii Poznań w 2030 roku będzie miastem, w którym mieszkańcy mogą aktywnie włączać się w jego życie, korzystając z propozycji kształcenia ustawicznego i wolontariatu.

Program realizuje cel operacyjny *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Poznania na lata 2019-2025*, która określa zasadnicze kierunki działania w odniesieniu do problemów społecznych występujących na obszarze Miasta Poznania. *Wspieranie i rozwój wolontariatu* jest kierunkiem działań wskazanym w Strategii w ramach celu operacyjnego 3: **Wzmocnienie i wsparcie sektora organizacji pozarządowych**. W zapisach ww. dokumentu wskazano następujące zadania: promowanie idei wolontariatu, inicjowanie kampanii społecznych, imprez, spotkań promujących wolontariat, które mają przyczynić się do realizacji wskazanego w polityce miejskiej ww. kierunku działania. Rozwój wolontariatu jako zadanie zostało także ujęte w celu operacyjnym 1: **Zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz pomocy w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny oraz osiągnięcie standardów systemu pieczy zastępczej** w kierunku działań: *Zapewnienie pieczy zastępczej każdemu dziecku w sytuacji kryzysowej*. Zadanie dotyczące wzmocnienia działań ukierunkowanych na tworzenie wolontariatu 60+ zostało ujęte w ramach kierunku działania: *Tworzenie warunków do aktywizacji najstarszych mieszkańców miasta oraz możliwości zatrudnienia i utrzymania pracy*. Powyższe zadanie ma przyczynić się do realizacji celu operacyjnego 5: **Miasto przyjazne seniorom, kreowanie i dostosowywanie usług poprzez realizację Polityki Senioralnej miasta Poznania**. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla

Miasta Poznania, w celu operacyjnym 2: **Poprawa jakości i dostępu do usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz poprawa dostępu do usług przedmedycznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym**, uwzględniono rozwój wolontariatu lekarskiego w kierunku działania *Poprawa dostępu do usług przedmedycznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym*, jako zadanie.

Założenia Programu mogą być odpowiedzią na potrzeby *Polityki senioralnej Miasta Poznania na lata 2023-2026* oraz zbieżne z działaniem w nim zawartym polegającym na tworzeniu warunków do rozwoju form aktywności alternatywnych do pracy zawodowej, m.in. poprzez wolontariat osób starszych².

2.3 Dobre przykłady działań wolontariackich w Poznaniu

Miasto od wielu lat wspiera wolontariuszy i promuje ich działania. Jednym z przykładów jest organizowany od ponad 20 lat konkurs **Poznański Wolontariusz Roku**. Jego ideą jest uhonorowanie społecznej działalności osób, które pracują nieodpłatnie na rzecz mieszkańców. Laureaci wybierani są w siedmiu kategoriach (kategoria indywidualna, wolontariat pracowniczy, wolontariat szkolny, wolontariat zespołowy, wolontariat młodzieżowy, wolontariat senioralny oraz nagroda mieszkańców) i otrzymują nagrody finansowe, których łączna pula wynosi blisko 25 tys. zł. W 2023 roku została zmieniona koncepcja konkursu z uwzględnieniem propozycji zmian wypracowanych w trakcie dedykowanego konkursowi Poznańskiego spotkania z Wolontariatem.

Od marca 2022 roku działa miejski **portal poświęcony wolontariatowi**³. To miejsce w sieci, dzięki któremu wolontariusze i organizatorzy wolontariatu mogą poznać swoje potrzeby. Przedstawiciele np. NGO mogą tam dodawać proste oferty, a osoby, które chcą pomóc, mogą dopisać się do bazy wolontariuszy widocznej tylko dla zarejestrowanych organizacji. Na stronie znajdują się również informacje o szkoleniach, a także niezbędne informacje oraz przydatne dokumenty.

W Urzędzie Miasta Poznania funkcjonuje też skrzynka mailowa poświęcona wolontariatowi, na którą można kierować pytania i wątpliwości, a także propozycje rozwoju takiej działalności w mieście. Działa pod adresem: wolontariat@um.poznan.pl.

Od 2007 roku uczniowie z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem, którzy borykają się z problemami w nauce, mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy korepetytorów – w ramach programu **Wolontariat w poznańskich rodzinach**. Miejskie dofinansowanie otrzymał także projekt „Wolontariat z klasą”. Jego głównym celem jest kompleksowe wsparcie opiekunów z poznańskich szkół w profesjonalnym organizowaniu i rozwijaniu idei wolontariatu szkolnego poprzez realizację szeregu działań szkoleniowych, doradczych i wspierających. Dzięki temu mogą oni zwiększyć swoje kompetencje, lepiej koordynować działania, a co za tym idzie – przyciągnąć więcej wolontariuszy. W ramach tego zadania co

² Dokument jest dostępny na stronie: <https://bip.poznan.pl/bip/uchwaly/lxxix-1430-viii-2023-z-dnia-2023-02-21,90069/>

³ Portal dotyczący wolontariatu dostępny jest na stronie: www.poznan.pl/wolontariat

najmniej 27 szkół w 2023 roku otrzymało dofinansowanie do 2000 zł na realizację inicjatyw wolontariackich lub rozwój wolontariatu szkolnego.

Miasto w 2023 roku po raz trzeci zleciło realizację programu mikrograntów **Wolontariat do Poznania**. Dzięki programowi dofinansowano projekty realizowane przez grupy nieformalne i organizacje pozarządowe, które miały ciekawe pomysły na to, jak dobrze i skutecznie pomagać innym oraz jak rozwijać wolontariat w swojej instytucji. 20 inicjatyw otrzymało środki do 3000 zł na wprowadzenie w życie swoich projektów.

13 czerwca 2023 roku w Starym Zoo w Poznaniu odbyły się pierwsze pilotażowe **Poznańskie Targi Wolontariatu**. Celem Targów była wymiana doświadczeń, promocja dobrych praktyk w zakresie wolontariatu, wsparcie rozwoju wolontariatu w miejskich instytucjach i organizacjach pozarządowych poprzez możliwość pozyskania wolontariuszy, podniesienie kompetencji wolontariuszy i/lub kandydatów na wolontariuszy oraz organizatorów i koordynatorów wolontariatu, a także zwiększenie potencjału i widoczności organizatorów wolontariatu z terenu miasta Poznania. Poznańskie Targi Wolontariatu były okazją do spotkania przedstawicieli organizacji pozarządowych i miejskich instytucji z naszego miasta z kandydatami i kandydatkami na wolontariuszki i wolontariuszy oraz instytucjami i firmami szukającymi możliwości zaangażowania się w działania wolontariackie w mieście. W strefach tematycznych (wystawienniczej, warsztatowo-animacyjnej oraz spotkań) odwiedzający Targi mogli zobaczyć, jak wygląda wolontariat w Poznaniu i dowiedzieć się więcej na jego temat.

Miasto realizuje również działania mające na celu podniesienie kompetencji wolontariuszy i kandydatów na wolontariuszy. **Poznańska Akademia Wolontariatu** to projekt, w którym oferujemy pakiet szkoleń dla wolontariuszy. Szkolenia są skierowane zarówno do osób już mających doświadczenia wolontariackie, jak i osób dopiero zaczynających swoją przygodę z wolontariatem.

Od 2020 roku dzięki wsparciu finansowym Miasta realizowany jest projekt **Przez wolontariat do integracji**. W jego ramach założono kompleksowe działania wychodzące naprzeciw problemom związanym z ograniczoną integracją społeczną osób z niepełnosprawnościami oraz deficytem wolontariuszy wspierających organizacje pozarządowe czy instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Od 2022 roku finansowy przez miasto Poznań jest projekt, wspierający wolontariat w miejskich domach pomocy społecznej na terenie stolicy Wielkopolski. Zadanie **Wolontariat łączy pokolenia w Poznaniu** polega na wsparciu rozwoju wolontariatu w miejskich domach pomocy społecznej na terenie miasta Poznania poprzez realizację szeregu działań szkoleniowych, doradczych i mentoringowych skierowanych zarówno do koordynatorów wolontariatu w DPS, podnosząc tym samym ich kompetencje w zakresie organizowania działań wolontariackich, jak również do potencjalnych wolontariuszy i wolontariuszek oraz organizatorów zespołów wolontariackich, podnosząc ich kompetencje w obszarze wspierania wolontariacko osób starszych oraz aktywizując ich do pomagania.

Senior maluszka tuli to przykład wolontariatu seniorów 60+, którego celem jest pomoc zarówno rodzicom, jak i pracownikom szpitala w opiece nad dzieckiem podczas pobytu na Oddziale Noworodkowym Szpitala Miejskiego im. Franciszka Raszei. Pomoc ze strony wolontariusza polega na spędzaniu czasu z dzieckiem, przede wszystkim na jego tuleniu (za zgodą rodziców i personelu szpitala).

Wolontariat senior 60+ koordynowany i realizowany przez Centrum Inicjatyw Senioralnych⁴ (zwane dalej Centrum), które jest miejską jednostką organizacyjną, powołaną uchwałą Rady Miasta Poznania z inicjatywy Miejskiej Rady Seniorów. Inicjatywa dotyczy wolontariatu skierowanego zarówno do seniorów, jak i do osób młodszych, organizowanego w ramach działalności Centrum. Dzieli się on na:

- wolontariat informacyjny – cykliczne spotkania grupy seniorów, która ma jeden cel – pokazać dojrzałym poznaniakom, że warto wyjść z domu. Przygotowane materiały informacyjne wolontariusze dostarczają do wybranych miejsc. W siedzibie Centrum odbywają się specjalne dyżury, podczas których wolontariusze udzielają seniorom informacji na temat oferty w mieście, wydają też materiały informacyjne i prasę senioralną;
- wolontariat akcyjny – związany jest z wydarzeniami Senioralni.Poznań oraz Targi VIVA SENIORZY! Wolontariusze pomagają w przygotowaniach wydarzeń, w działaniach promocyjnych oraz przy organizacji wydarzeń miejskich np. koncertów dla seniorek i seniorów;
- wolontariat cyfrowy – przeciwdziałanie cyfrowemu wykluczeniu najstarszej grupy poznaniaków. Grupa wolontariuszy w różnym wieku pomaga zainteresowanym osobom rozwiązywać bieżące problemy związane z cyfrowym sprzętem podczas indywidualnych konsultacji;
- wolontariat poradniczy – wsparcie seniorów w formie specjalistycznego poradnictwa. Wolontariusze w każdym wieku prowadzą bezpłatne porady prawne.

Miasto wsparło finansowo również działania związane ze wsparciem działań wolontariackich na rzecz obywateli i obywateli Ukrainy. Dzięki wsparciu Miasta udało się wesprzeć kompleksowo szkoleniowo i doradczo koordynatorów i koordynatorki wolontariatu w miejscach realizacji działań pomocowych na rzecz osób przybywających do Poznania z Ukrainy, a także wesprzeć szkoleniowo-edukacyjnie wolontariuszy i wolontariuszki, działające na rzecz obywateli i obywateli Ukrainy, oraz wesprzeć finansowo organizację wolontariatu w zakresie miejsc zakwaterowania i punktów pomocowych dla obywateli i obywateli Ukrainy. Wspólnie z organizacjami pozarządowymi zorganizowano koncert dla wolontariuszy, który miał być podziękowaniem dla nich za ich zaangażowanie w pomoc na rzecz Ukrainy.

⁴ Więcej informacji na temat Centrum Inicjatyw Senioralnych można znaleźć na stronie: <https://centrumis.pl/>

III. Historia dokumentu

Dokument powstał z inicjatywy Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania, instytucji miejskich oraz organizacji pozarządowych zainteresowanych systemowymi zmianami w organizacji wolontariatu w Poznaniu. Dotychczas w przestrzeni miejskiej poszczególne podmioty społeczne i instytucje miejskie realizowały niezależne działania promujące wolontariat, a także budujące systemy wsparcia i rekrutacji osób chcących zaangażować się w działania na rzecz innych.

Impulsem do zintegrowania poszczególnych podmiotów był z pewnością sukces projektu Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012. Zaangażowanie w Poznaniu blisko 600 osób pokazało, jaki potężny potencjał aktywności społecznej drzemie w poznaniankach i poznaniankach. W ciągu minionych lat w Poznaniu odbywały się liczne wydarzenia, w trakcie których zaangażowani byli wolontariusze. Sytuacja związana z pandemią koronawirusa (np. wolontariat w Punkcie Szczepień przy ul. Bułgarskiej czy wsparcie służby zdrowia) oraz wojną w Ukrainie (np. wolontariat w Miejskim Punkcie Pomocy przy ul. Bukowskiej) pokazała, że w Poznaniu mamy bardzo dużo osób chętnych do zaangażowania się w działania na rzecz drugiego człowieka. Za każdym razem współpraca ta wyglądała inaczej. Nie ulega wątpliwości, że w celu usprawnienia i poszerzenia pola współpracy w tym zakresie niezbędna jest koordynacja zadań i działań związanych z wolontariatem oraz ustalenie wspólnych ram regulujących ową współpracę.

Pierwsze prace nad stworzeniem koncepcji rozwoju wolontariatu w Poznaniu rozpoczęły się w 2017 roku. Zarządzeniem Nr 655/2017/P Prezydenta Miasta Poznania z 19.09.2017 roku w sprawie *powołania Zespołu roboczego do spraw stworzenia Miejskiego Modelu Wolontariatu oraz Platformy Wolontariatu w ramach działań na rzecz promocji i organizacji wolontariatu, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zm.)*, powołano Zespół roboczy, któremu powierzono wsparcie w opracowaniu i monitorowaniu Miejskiego Modelu Wolontariatu oraz Platformy Wolontariatu. Zespołowi jako cel postawiono stworzenie jednolitych wytycznych dla funkcjonowania jednostek miejskich oraz organizacji pozarządowych w ramach działań na rzecz organizacji i promocji wolontariatu, jak również wsparcie w stworzeniu centralnej Platformy Wolontariatu dostępnej dla organizatorów wolontariatu oraz mieszkańców Poznania.

Zespół w trakcie swojej działalności zlecił przeprowadzenie diagnozy stanu III sektora w kontekście funkcjonowania wolontariatu na terenie Poznania oraz dzięki jego pracy i staraniom powstała w 2018 roku platforma internetowa ułatwiająca pośredniczenie pomiędzy organizatorami wolontariatu a wolontariuszami⁵ (platforma była dostępna pod adresem: www.pomocni-poznan.pl).

Z uwagi na zmiany osobowe i organizacyjne w Urzędzie zespół przestał funkcjonować. Prezydent Miasta Poznania, w celu skoordynowania działań Miasta Poznania, na rzecz

⁵ Platforma była dostępna pod adresem: www.pomocni-poznan.pl. Platforma w 2022 roku została zastąpiona: <https://www.poznan.pl/wolontariat/>

rozwoju i wzmocnienia wolontariatu miejskiego, powołał Zespół do spraw rozwoju wolontariatu miejskiego (zarządzeniem nr 732/2021/P z 15 września 2021 roku). Zespół składał się z przedstawicieli komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Poznania⁶. W spotkaniach brali udział przedstawiciele komórek, które cechuje różnorodność charakteru działalności oraz doświadczeń. Kluczowym zadaniem było opracowanie i monitorowanie Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego. Ponadto niezwykle istotne było określenie konkretnych obszarów działań na rzecz rozwoju wolontariatu w Poznaniu, w których zarówno systemowa, jak i międzysektorowa współpraca między bardzo różnymi podmiotami pozwoli skuteczniej wykorzystać potencjał mieszkańców i stworzyć dobre warunki do ich włączania się oraz korzystania z pracy wolontariuszy.

W 2021 roku na zlecenie Miasta Poznania przeprowadzona została diagnoza III sektora i wolontariatu w Poznaniu⁷. W 2022 roku ze środków budżetowych Miasta przeprowadzono pogłębioną diagnozę wolontariatu, w której wolontariusze i ich potrzeby były głównym obszarem zainteresowania badaczy⁸. Ponadto w 2023 roku wprowadzenie Programu w życie poprzedzone zostało konsultacjami z mieszkankami, mieszkańcami oraz przedstawicielkami i przedstawicielami organizacji pozarządowych⁹.

Wnioski i rekomendacje płynące z przeprowadzonych diagnoz stanu poznańskiego trzeciego sektora oraz wolontariatu stały się podstawą stworzenia niniejszego Programu. Ww. działania badawcze zostaną omówione w części poświęconej diagnozie.

Program powstał dzięki zaangażowaniu mieszkanek i mieszkańców Poznania, przedstawielek i przedstawicieli organizacji pozarządowych, Urzędu Miasta Poznania oraz miejskich jednostek Urzędu Miasta Poznania, osób, które brały udział w badaniach, konsultacjach i spotkaniach mających na celu stworzenie Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego na lata 2024-2027 – „POmocni wolontariat poznański”.

IV. Diagnoza wolontariatu w Poznaniu

Poznań jest miastem, w którym koncentrują się środowiska naukowe, inicjatywy biznesowe, a także zjawiska społeczne. W stolicy Wielkopolski część mieszkańców stanowią osoby napływowe, które często przebywają tu tylko tymczasowo w celach zarobkowych lub edukacyjnych. Rozwarstwienie demograficzne, ekonomiczne i społeczne ma swoje konsekwencje również w organizacji życia społecznego oraz gotowości mieszkańców do angażowania się w sprawy społeczne i publiczne.

⁶ Określenie komórki organizacyjne Urzędu Miasta Poznania odnosi się do Wydziałów/Biur/Gabinetów Urzędu Miasta Poznania.

⁷ Raport z badań jest dostępny na stronie: <https://www.poznan.pl/mim/ngo/diagnoza-trzeciego-sektora-i-wolontariatu-2021,p.16057,16537,63495.html>

⁸ Raport z diagnozy wolontariatu jest dostępny na stronie: <https://www.poznan.pl/mim/ngo/poznanskie-ngo,p.16057,16537.html>

⁹ Podsumowanie konsultacji jest dostępne na stronie: <https://www.poznan.pl/mim/wortals/wortal,284/news,9340/raport-z-konsultacji-spoecznych-dotyczacych-poznanskiego-programu-rozwoju-wolontariatu-miejskiego,216114.html>

W celu poznania potrzeb osób, instytucji oraz przedstawicieli różnych sektorów w zakresie wolontariatu, Miasto Poznań zleciło realizację badań.

„Diagnoza trzeciego sektora i wolontariatu w Poznaniu” – badanie organizacji, instytucji i podmiotów współpracujących z wolontariuszami, a także wolontariuszy i mieszkańców Poznania wykonane w 2021 roku¹⁰ – wskazała na kilka istotnych faktów, które dotyczą kwestii wolontariatu. W badaniach wzięło udział:

- 384 osoby badane w ramach ankiety internetowej – badanie wśród osób uczących się/ studiujących/ pracujących lub mieszkających w Poznaniu;
- 75 badanych w ramach ankiety internetowej – badanie wśród osób uczących się/ studiujących/ pracujących lub mieszkających w Poznaniu jednocześnie mających doświadczenie wolontariackie;
- 35 badanych organizacji pozarządowych za pośrednictwem wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo;
- 268 badanych organizacji pozarządowych za pośrednictwem ankiety internetowej;
- 13 osób w ramach wywiadów pogłębionych z udziałem przedstawiciela samorządu (1 osoba), przedstawicieli przedsiębiorstw (2 osoby), przedstawicieli organizacji pozarządowych (2 osoby), przedstawicieli poznańskiego środowiska akademickiego (2 osoby), przedstawicieli środowiska szkolnego na poziomie szkoły podstawowej – koordynatorów szkolnego wolontariatu (2 osoby), przedstawicieli środowiska szkolnego na poziomie szkoły średniej – koordynatorów szkolnego wolontariatu (2 osoby), odbiorców działań wolontariackich, jednostek miejskich z obszaru pomocy społecznej i sportu (2 osoby);
- 4 grupy fokusowe, w których reprezentowane były różne grupy wolontariuszy, w tym wolontariusze - seniorzy, wolontariusze współpracujący w organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy dzieciom, szeroko rozumianej pomocy społecznej, edukacji czy zwierząt.

Przeprowadzone badanie wykazuje, że:

- organizacje pozarządowe uczestniczące w badaniu w dużym zakresie korzystają z pracy zewnętrznych wolontariuszy. Dotyczy to 3/4 organizacji. Część organizacji nie mających takich doświadczeń nie ma wystarczających zasobów do współpracy z wolontariuszami;
- co piąty poznanianin ma doświadczenia w wolontariacie, a prawie 2/3 badanych poznanianin byłaby gotowa poświęcić nieco swojego wolnego czasu na działalność;

¹⁰ Raport z badań jest dostępny na stronie: <https://www.poznan.pl/mim/ngo/diagnoza-trzeciego-sektora-i-wolontariatu-2021,p.16057,16537,63495.html>

- dla połowy badanych mających niewielkie doświadczenie w wykonywaniu dobrowolnej i nieodpłatnej pracy na rzecz potrzebujących lub w ogóle nie mających takich doświadczeń istotna jest pewność, że ich praca ma sens;
- część wolontariuszy zaczyna swoją przygodę z wolontariatem w szkole podstawowej/średniej i kolejna część z nich kontynuuje te działania w dorosłym życiu. W tym kontekście niezmiernie ważne jest rozwijanie i wspieranie wolontariatu w szkołach podstawowych i średnich;
- część wolontariuszy czuje się niedostatecznie doceniona i niezintegrowana;
- udział seniorów w wolontariacie jest na niskim poziomie;
- udział wolontariuszy w działalności domów pomocy społecznej jest na niskim poziomie. Gotowość do wykorzystania wolontariuszy w tego typu placówkach jest niewystarczająca, a przyczyną tego stanu może być brak odpowiednich struktur lub ich niedostateczne przygotowanie do włączenia wolontariuszy w tę działalność.

„Diagnoza wolontariatu w Poznaniu” – badanie wolontariuszy, koordynatorów i organizatorów wolontariatu, przedstawicieli uczelni wyższych zajmujących się wolontariatem w Poznaniu, przedstawicieli biznesu zajmujący się społeczną odpowiedzialnością/zrównoważonym rozwojem oraz przedstawicieli szkolnych form wolontariatu wykonane w 2022 roku¹¹ miała na celu poszerzenie badań przeprowadzonych w 2021 roku. Celem badania było rozpoznanie potrzeb mieszkańców Poznania w zakresie działań wolontariackich. Aby cel ten zrealizować, przeprowadzono cykl warsztatów i spotkań z mieszkańcami oraz wywiady indywidualne. Elementem diagnozy było zebranie wyzwań, z jakimi trzeba się zmierzyć, chcąc rozwijać i wspierać wolontariat w Poznaniu. Uwzględniono zarówno punkt widzenia mieszkańców, jak i organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia wolontariuszy, a także budowanie współpracy między organizacjami społecznymi i dotarcie NGO do mieszkańców.

Do najważniejszych wyzwań związanych z wolontariatem w opinii badanych należy zaliczyć:

- dostrzeganie niskiej świadomości mieszkańców nt. wolontariatu i korzyści, które przynosi;
- angażowanie nowych osób do współpracy utrudniają konsekwencje pandemii i skutki wielu miesięcy wojny w Ukrainie;
- nie w pełni działający system wsparcia, kontaktów pomiędzy NGO, który powinien wzmacniać długofalowe zaangażowanie wolontariuszy (żeby „nie wypadli z obiegu” np. w sytuacji, gdy wolontariusz, chce pracować z dziećmi, a w konkretnej NGO nie ma takiej możliwości, to organizacja wie, gdzie go pokierować);

¹¹ Raport z badań jest dostępny na stronie: <https://www.poznan.pl/mim/ngo/poznanskie-ngo.p.16057.16537.html>

- upowszechnianie przez media, w tym społecznościowe, modnych, szybkich, łatwych, akcyjnych form wolontariatu, co w niewielkim stopniu przekłada się na stałe zaangażowanie mieszkańców;
- postrzeganie małej atrakcyjności wolontariatu przez wielu młodych ludzi, korzystających z różnorodnych zajęć pozaszkolnych, wynikające z niewystarczającego stosowania języka korzyści, pokazywania atrakcyjności i możliwości sprawdzenia się oraz zapewnienia udziału w ciekawych wydarzeniach dzięki wolontariatowi;
- niewystarczająca promocja wolontariatu w mieście, w tym np. strona internetowa poświęcona wolontariatowi, konkurs Poznański Wolontariusz Roku;
- niedostateczna liczba miejsc, w których dorośli wolontariusze, mogliby się spotykać, integrować, korzystać ze szkoleń, kursów, wsparcia psychologicznego (miejsce które motywuje, uczy, pomaga rozwiązywać sytuacje kryzysowe, do którego każdy wolontariusz ma dostęp);
- zbyt mało środków w budżetach organizacji na promowanie wolontariatu, wsparcie szkoleniowe, integracyjne, sprzętowe dla wolontariuszy;
- niezadowalające wsparcie informacyjne skierowane do zainteresowanych wolontariatem mieszkańców. W badaniu zwrócono uwagę na chaos informacyjny, niekiedy brak informacji o tym, gdzie i jak można się zaangażować, jaka organizacja/instytucja potrzebuje pomocy, mieszkańcy o jakich kompetencjach kwalifikują się do danej pracy itp. W wielu sytuacjach zaangażowanie w wolontariat odbywa się na zasadzie przypadku, a potencjalni wolontariusze często muszą się wykazać determinacją, aby znaleźć miejsce dla siebie;
- niewystarczające przygotowanie organizacji do współpracy z wolontariuszami, np. brakuje transparentnego programu wolontariatu, rzetelnie przygotowanych ofert dostosowanych do potrzeb wolontariuszy, grafiku pracy wolontariuszy;
- niewystarczającą wiedzę w organizacjach z zakresu prawa związanego z obsługą wolontariatu, ale też motywacji wolontariuszy i utrzymywania z nimi współpracy;
- niewykorzystanie potencjału studentów uczelni wyższych, w szczególności osób spoza Poznania, które dysponują czasem wolnym po zajęciach, dla których wolontariat jest szansą na zdobycie doświadczenia, działalność społeczną.

W okresie od 13 kwietnia do 10 września 2023 roku trwały konsultacje społeczne dotyczące powstania niniejszego Programu. Konsultacje prowadzone były przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania we współpracy z Gabinetem Prezydenta Urzędu Miasta Poznania. Nadrzędnym celem konsultacji było wypracowanie założeń do Programu. Konsultacje składały się z dwóch etapów, pierwszy etap konsultacji trwał od 13

kwietnia do 7 maja 2023 r.¹², natomiast drugi trwał od 1 czerwca do 10 września 2023 r.¹³. Poznanie opinii, uwag, wniosków mieszkank i mieszkańców Poznania w zakresie założeń do Programu, doboru obszaru oraz propozycji działań wolontariackich przy uwzględnieniu możliwości i zakresu działań Miasta Poznania zostało zrealizowane zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta Poznania Nr 224/2023/P z 30 marca 2023 roku¹⁴. W konsultacjach wzięło udział łącznie: 488 osób (w tym: w I etapie: 149 osób, natomiast w II etapie: 339 osób). W obu etapach konsultacji opinie, uwagi i wnioski były zbierane za pośrednictwem ankiety internetowej oraz papierowej.

W I etapie konsultacji społecznych Programu, tj. w okresie od 13 kwietnia do 10 września mieszkanki i mieszkańcy miasta Poznania mogli wyrażać swoje uwagi, wnioski i opinie za pośrednictwem ankiety, która była dedykowana do wszystkich osób zainteresowanych kwestią wolontariatu zarówno tych aktywnych w działaniach wolontariackich, jak i nieaktywnych. Ankietę papierową można było wypełnić podczas:

- Festynu Rodzinnego - Poznań w formie, który odbył się w sobotę, 22 kwietnia 2023 r., na Cytadeli;
- Festynu Rodzinnego na terenie Młodzieżowego Domu Kultury nr 1 Dziedziniec pod Słońcem, który odbył się w sobotę, 29 kwietnia 2023 r.

Z odpowiedzi uzyskanych od ankietowanych wynika, że:

- w stolicy Wielkopolski powinno powstać Poznańskie Centrum Wolontariatu, czyli miejsce, które miałoby za zadanie wspierać działania wolontariackie w Poznaniu (120 z 149 ankietowanych);
- największym zainteresowaniem wśród respondentów są szkolenia: psychologiczne, odkrywania własnego potencjału do działań społecznych oraz specjalistyczne związane np. z opieką nad osobami ze szczególnymi potrzebami;
- ankietowani wskazali również na kwestię wsparcia działań wolontariackich przez Miasto w postaci mikrodotacji na działania wolontariackie i finansowanie szkoleń, które w ich ocenie są ważne dla wolontariuszek i wolontariuszy;
- ankietowani wskazywali na: seniorów, młodzież, osoby wykluczone społecznie (np. osoby w kryzysie bezdomności) oraz zwierzęta jako grupy, które należy wspierać w ramach wolontariatu;

¹² Raport z pierwszego etapu konsultacji dostępny jest na stronie:

<https://www.poznan.pl/mim/wortals/wortal,284/podsumowanie-i-etapu-konsultacji-spoecznych-dotyczacych-poznanskiego-programu-rozwoju-wolontariatu-miejskiego-na-lata-2024-2026,p,53874,53893,70993.html>

¹³ Raport z drugiego etapu konsultacji dostępny jest na stronie:

<https://www.poznan.pl/mim/wortals/wortal,284/raport-z-konsultacji-spoecznych-dotyczacych-poznanskiego-programu-rozwoju-wolontariatu-miejskiego-na-lata-2024-2026,p,53874,53893,73548.html>

¹⁴ Link do zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania: <https://bip.poznan.pl/bip/zarzadzenia-prezydenta/224-2023-p.NT0018DEAA/>

- ankietowani wskazali również na formy docenienia wolontariuszy, tj.: drobne upominki np. gadżety, dodatkowe szkolenia i warsztaty podnoszące umiejętności, możliwość odwiedzenia miejskich instytucji kultury ze zniżkami lub za darmo oraz dobre słowo i docenienie ich pracy.

II etap konsultacji społecznych Programu, trwał od 1 czerwca do 10 września 2023 r. Opinie, uwagi i wnioski zbierane były za pośrednictwem ankiety skierowanej do czterech grup:

- szkół podstawowych i ponadpodstawowych – ankieta zostanie skierowana bezpośrednio do placówek oświatowych;
- studentów uczelni wyższych prywatnych i publicznych;
- osób starszych (powyżej 60 roku życia);
- osób dorosłych (od 26 roku życia do 60 roku życia).

Ponadto w trakcie trwania drugiego etapu konsultacji mieszkanki i mieszkańcy Poznania mogli wypełniać ankiety papierowe w punktach stacjonarnych na terenie miasta, tj. w:

- Poznańskim Centrum NGO zlokalizowanym przy ul. Chwaliszewo 75;
- Stowarzyszeniu Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO zlokalizowanym przy ul. Kochanowskiego 8a/2;
- Centrum Inicjatyw Senioralnych zlokalizowanym przy ul. Mielżyńskiego 24;
- Centrum Inicjatyw Rodzinnych zlokalizowanym przy ul. Ratajczaka 44;
- Przystanku Pireus zlokalizowanym przy ul. Głogowskiej 35;
- Domu Kultury „Stokrotka” zlokalizowanym przy ul. Cyniowa 11.

Poza punktami stacjonarnymi ankietę papierową można było wypełnić: 4 czerwca 2023 roku w trakcie Festynu Rodzinnego na terenie Szkoły Podstawowej nr 88 przy ul. Swoboda 53, 13 czerwca 2023 roku w trakcie Poznańskich Targów Wolontariatu w Starym Zoo w Poznaniu oraz 3 września 2023 roku w trakcie Poznańskiego Targu Dobra w Starym Zoo w Poznaniu. Oprócz tego 26 lipca 2023 roku ankieta papierowa była przeprowadzana w Zespole Dziennych Domów Pomocy Filii Nr 1 – Klub Centrum znajdującym się przy ul. Konopnickiej 18 w Poznaniu.

Z informacji uzyskanych w trakcie drugiego etapu konsultacji od mieszanek i mieszkańców Poznania reprezentujących ww. grupy wynika, że:

- ankietowani uznali, że w Poznaniu powinno powstać Poznańskie Centrum Wolontariatu (88,5% (z 209 osób ankietowanych) w ramach ankiet papierowych oraz 93,1% (z 130 osób ankietowanych) – co stanowi większość w ramach badania), które mogłoby zajmować się m.in. wsparciem wolontariuszy i ich opiekunów,

przekazywaniem informacji, promowaniem wolontariatu i koordynacją działań wolontariackich;

- ankietowani chcieliby się zaangażować w ramach działań wolontariackich m.in. w zbiórki rzeczowe, pomoc przy wydarzeniach, pomoc zwierzętom, działania ekologiczne, integrację małych środowisk lokalnych oraz pomoc osobom potrzebującym (dzieci, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy, osoby w kryzysie bezdomności itp.);
- ankietowani jako motywację do realizacji działań wolontariackich wskazywali m.in.: chęć szerzenia dobra, pomoc w rozwiązywaniu problemów, zdobycie doświadczenia i nowych kontaktów, widok skuteczności wolontariatu, certyfikat/zaświadczenie o odbytych wolontariacie czy benefity.

„Poznańskie spotkania z Wolontariatem” to cykl spotkań zorganizowanych przez Urząd Miasta Poznania wspólnie z Poznańskim Centrum Organizacji Pozarządowych (zwane dalej: Poznańskim Centrum NGO), które mieści się przy ul. Chwaliszewo 75. W okresie od 17 marca do 14 września 2023 roku przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, mieszkańcy miasta Poznania, przedstawiciele komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Poznania oraz miejskich jednostek Miasta Poznania oraz szkolnych form wolontariatu spotykali się w Poznańskim Centrum NGO, aby w nieformalnej atmosferze porozmawiać na tematy ważne dla działań wolontariackich w naszym mieście. Spotkania mające formę warsztatową dotyczyły następujących tematów:

- koncepcja Poznańskiego Wolontariusza Roku – 17 marca 2023 r.;
- Poznańskie Centrum Wolontariatu – 13 kwietnia 2023 r.;
- wolontariat senioralny – 18 maja 2023 r.;
- wsparcie Miasta dla organizacji społecznych, które chcą rozwijać wolontariat – 22 czerwca 2023 r.;
- wolontariat szkolny – 14 września 2023 r.

„Poznańskie spotkania z Wolontariatem” stanowiły element konsultacji społecznych dotyczących „Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego na lata 2024-2027”, a wypracowane w ramach warsztatów propozycje zostały uwzględnione w Programie.

Wszystkie działania związane z poznaniem opinii mieszkanki i mieszkańców Poznania dot. wolontariatu skupiały się na wypracowaniu założeń, które znajdą swoje odzwierciedlenie w niniejszym dokumencie. Przeprowadzona diagnoza wolontariatu uwzględniająca propozycje różnych aktorów życia społecznego wskazuje na potrzebę opracowania i wdrożenia w stolicy Wielkopolski Programu, który zapewniłby kompleksową ofertę dla rozwoju wolontariatu w Poznaniu. Tym bardziej, że miasto dysponuje mocnymi podstawami do rozwoju zaangażowania społecznego swych mieszkańców, co m.in. pokazała sytuacja związana z przybyciem obywateli i obywateli Ukrainy do Poznania. Jest to niepodważalny

kapitał ludzi i kapitał społeczny, który warto i należy wykorzystać dla społecznego rozwoju naszego miasta.

V. Założenia Programu i jego realizacja

5.1 Cele Programu

Celem strategicznym Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego na lata 2024 – 2027 jest wzmocnienie i rozwój wolontariatu w Poznaniu.

Powyższy cel strategiczny odnosi się do każdego z odbiorców Programu, tj. poznanianów, w tym wolontariuszy; organizatorów wolontariatu oraz otoczenia wolontariatu. Ponadto tak sformułowany cel pozwala na szeroki zakres działania adekwatny do potrzeb odbiorców.

Cele szczegółowe Programu:

1. Synchronizacja i rozwój działań podejmowanych przez Urząd Miasta Poznania, instytucje miejskie, organizacje pozarządowe oraz podmioty sektora biznesowego na rzecz wolontariuszy i organizatorów wolontariatu.
2. Zwiększenie świadomości i aktywności społecznej oraz popularyzacja wolontariatu na terenie Poznania.
3. Budowa systemu wspierającego organizatorów wolontariatu.
4. Budowa infrastruktury ułatwiającej pośredniczenie pomiędzy organizatorami wolontariatu a wolontariuszami.
5. Rozwój współpracy międzysektorowej.
6. Rozwój wolontariatu w instytucjach miejskich Urzędu Miasta Poznania.
7. Rozwój wolontariatu pracowniczego w Urzędzie Miasta Poznania.

Program poprzez realizację powyższych celów ma przyczynić się między innymi do zwiększenia liczby zaangażowanych wolontariuszy, w tym mieszkańców, osób uczących się, pracujących i przebywających w Poznaniu w działania w obszarze wolontariatu, podniesienia jakości współpracy organizatorów wolontariatu z wolontariuszami oraz pomiędzy partnerami Programu, podniesienia kompetencji i wzmocnienia podmiotów organizujących wolontariat, propagowania idei wolontariatu we wszystkich grupach społecznych oraz zwiększenia liczby i zakresu wsparcia organizatorów wolontariatu, którzy tworzą przyjazne otoczenie dla rozwoju wolontariatu w mieście.

Zaplanowane cele i działania w ramach Programu skierowane są do trzech grup odbiorców:

- Poznaniaków, w tym wolontariuszy – aktywni wolontariusze, jak i osoby, które chcą się zaangażować w działalność wolontariacką. Wolontariat miejski dzięki różnorodnej ofercie da mieszkańcom możliwość działania, zdobywania nowych kompetencji i umiejętności oraz rozwijania swoich pasji i talentów. Wolontariusze poprzez zaangażowanie społeczne będą mieć poczucie wpływu na otoczenie, dokonywania realnej zmiany, a także uczestnictwa w ważnych z ich punktu widzenia działaniach.
- Organizatorów wolontariatu – instytucje miejskie, sektor biznesowy oraz organizacje pozarządowe, które bezpośrednio współpracują z wolontariuszami. Podniesienie kompetencji organizatorów wolontariatu przyczyni się między innymi do zwiększenia i poprawy jakości usług i ofert edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, które będą kierowane do mieszkańców. Wzmocnienie organizatorów wolontariatu przyczyni się do budowania inspirującego środowiska współpracy dającego możliwość wymiany doświadczeń, a także nabywania nowych kompetencji zarówno przez wolontariuszy i organizatorów wolontariatu.
- Otoczenia wolontariatu – rozumianego jako wszystkie podmioty, które w sposób pośredni biorą udział we współpracy z wolontariuszami. Do otoczenia wolontariatu możemy zaliczyć np.: podmioty zaangażowane we współpracę z organizatorami wolontariatu (np. przedstawiciele firm angażujących się w projekty związane z wolontariatem) czy formalne lub nieformalne grupy działające społecznie. Otoczenie wolontariatu nie jest organizatorem wolontariatu, wśród tej grupy odbiorców warto szukać potencjalnych partnerów dla działań wolontariackich.

5.2 Działania w ramach Programu

Przedstawione i zaprojektowane działania w ramach Programu określono w odniesieniu do wskazanych w niniejszym dokumencie celów. W Programie zaprojektowano działania uwzględnione w ramach dziesięciu obszarów: przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, studenci, seniorzy, wolontariat pracowniczy, Urząd Miasta Poznania i miejskie jednostki, organizatorzy wolontariatu oraz koordynatorzy wolontariatu w organizacjach pozarządowych, wolontariusze, sytuacje kryzysowe oraz promocja i komunikacja. Taka konstrukcja ma usprawnić ich organizację i realizację. Tworzy jasny podział zadań pomiędzy realizatorów i pozwala na bardzo szczegółowe doprecyzowanie konkretnych aktywności i podejmowanych działań.

Przy kreowaniu rozwiązań wspierających wolontariuszy, organizatorów wolontariatu czy otoczenie wolontariatu należy mieć na uwadze, że Miasto ma bezpośredni wpływ jedynie na nieliczne podmioty należące do tej grupy. Ma bezpośrednie przełożenie na komórki organizacyjne Urzędu oraz jednostki im podległe, pośredni wpływ wywiera zaś na instytucje jedynie częściowo z nim powiązane (np. organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne ze środków budżetowych Miasta Poznania). Większość organizatorów wolontariatu to jednostki niepodległe Miastu, a co za tym idzie Urząd Miasta Poznania może jedynie promować i proponować im pewne rozwiązania.

5.2.1 Działania skierowane do przedszkoli

Przedszkola stanowią jeden z pierwszych etapów edukacji młodych poznaniaków i poznaniaków. W Poznaniu funkcjonuje ponad 280 przedszkoli publicznych i niepublicznych. Założeniem wolontariatu w poznańskim systemie oświaty jest m.in. promocja idei wolontariatu od najmłodszych lat. Istotne zatem jest wprowadzenie działań dedykowanych przedszkolom w poniższym zakresie.

Proponowane działania w ramach wolontariatu przedszkolnego			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Wsparcie wolontariatu przedszkolnego	Diagnoza działań wolontariackich w przedszkolach.	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie przedszkola, NGO
	Stworzenie bazy działań wolontariackich dla przedszkoli.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie przedszkola
	Wsparcie finansowe inicjatyw wolontariackich w przedszkolach – konkurs dedykowany dla przedszkoli.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie przedszkola
Stworzenie bazy narzędzi informacyjnych dla organizatorów wolontariatu	Opracowanie i przygotowanie scenariuszy zajęć dot. wolontariatu dostosowane do wieku.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie przedszkola
	Powołanie Poznańskiego Centrum Wolontariatu, które miałoby sieciować i wspierać osoby i podmioty zainteresowane rozwojem wolontariatu w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Przygotowanie i opracowanie bazy inicjatyw wolontariackich, do których mogłoby włączyć się przedszkola –	Urząd Miasta Poznania	NGO

	lokalne, krajowe oraz e-wolontariat.		
	Przygotowanie i opracowanie bazy organizacji pozarządowych i instytucji potrzebujących wsparcia wolontariatu przedszkolnego.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Szkolenia, warsztaty dla organizatorów wolontariatu w przedszkolach i opiekunów.	Urząd Miasta Poznania	NGO

5.2.2 Działania skierowane do szkół podstawowych i ponadpodstawowych

W Poznaniu funkcjonuje ok. 250 szkół podstawowych i ponadpodstawowych, z których dla części organem prowadzącym jest miasto Poznań. Młodzież szkolna objęta systemowym wsparciem może znacznie zwiększyć swój udział w różnego rodzaju działaniach wolontariackich. Zaproponowane działania w ramach wolontariatu szkolnego kierowane są zarówno do uczniów i uczennic, ale także do organizatorów wolontariatu szkolnego, w tym opiekunek i opiekunów szkolnych form wolontariatu. Dzięki funkcjonującej już strukturze (szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe), a także stale rozwijanemu systemowi wsparcia dla nauczycieli, istnieją solidne podstawy umożliwiające systemowy rozwój wolontariatu szkolnego i wsparcie działających już kół lub klubów wolontariatu.

Proponowane działania w ramach wolontariatu szkolnego			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Wsparcie wolontariatu szkolnego	Stworzenie bazy dobrych praktyk wolontariatu szkolnego.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Stworzenie bazy poznańskich form wolontariatu szkolnego.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Działania komunikacyjne i promocyjne dot. wolontariatu szkolnego.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Wsparcie finansowe	Urząd Miasta	Poznańskie placówki

	inicjatyw wolontariackich w szkołach.	Poznań, NGO	oświatowe
	Przygotowanie i opracowanie standardów funkcjonowania szkolnych form wolontariatu.	Urząd Miasta Poznań, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
Edukacja i wsparcie rozwoju szkolnych organizatorów wolontariatu w zakresie wiedzy specjalistycznej w obszarze wolontariatu szkolnego oraz umiejętności przydatnych w pracy z wolontariuszami	Organizacja i przeprowadzenie szkoleń, warsztatów z zakresu współpracy z wolontariuszami.	Urząd Miasta Poznań, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Organizacja spotkań integrujących szkolnych organizatorów wolontariatu w celu wymiany dobrych praktyk, np. organizacja Forum Wolontariatu Szkolnego.	Urząd Miasta Poznań, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Organizacja szkoleń z zakresu tworzenia szkolnych form wolontariatu.	Urząd Miasta Poznań, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Organizacja szkoleń, kursów podstawowych i zaawansowanych (kierunkowych) dotyczących wolontariatu dla placówek oświatowych oraz opiekunów szkolnych form wolontariatu np. pierwsza pomoc, wolontariat szpitalny.	Urząd Miasta Poznań, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Sieciowanie koordynatorów szkolnych form wolontariatu, w tym szkolenia, warsztaty, superwizje.	Urząd Miasta Poznań, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Organizacja wizyt	Urząd Miasta	Poznańskie placówki

	studyjnych dla szkół.	Poznania, NGO	oświatowe
	Opracowanie materiałów edukacyjnych z zakresu wolontariatu dla organizatorów szkolnych form wolontariatu, np. scenariusze zajęć dot. wolontariatu zróżnicowane pod względem wieku uczniów.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Rozwój i wsparcie wolontariatu kompetencji.	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
	Mentorzy wolontariatu ¹⁵ .	Urząd Miasta Poznania, NGO	Poznańskie placówki oświatowe
Docenienie działań związanych z wolontariatem szkolnym	Docenienie w ramach Konkursu Poznański Wolontariusz Roku. Kategorie, w ramach których można docenić zaangażowanie w ramach szkolnych form wolontariatu: wolontariat szkolny (zespoły szkolnych form wolontariatu); wolontariat młodzieżowy (kategoria indywidualna); indywidualny (skierowana m.in. do opiekunów szkolnych form wolontariatu).	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie placówki oświatowe, NGO
	Organizacja spotkań integracyjnych dla opiekunów szkolnych form wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie placówki oświatowe, NGO
	Docenienie koordynatorów	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie placówki oświatowe, NGO

¹⁵ Sieć mentorów wolontariatu – działanie polegające na wsparciu organizatorów wolontariatu szkolnego, koordynatorów wolontariatu szkolnego z mniejszym doświadczeniem w obszarze pozyskiwania wolontariuszy przez bardziej doświadczonych organizatorów wolontariatu szkolnego, koordynatorów wolontariatu szkolnego.

	wolontariatu szkolnego – nagroda dla koordynatora wolontariatu szkolnego.		
	Podziękowania dla nauczycieli – społeczników.	Urząd Miasta Poznania, KDO przy Wydziale Oświaty	Poznańskie placówki oświatowe, NGO
Stworzenie bazy narzędzi informacyjnych dla organizatorów wolontariatu	Administracja i rozwój platformy wolontariatu w zakresie informacji „o” i „dla” szkolnych form wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie placówki oświatowe
	Powołanie Poznańskiego Centrum Wolontariatu, które miałyby sieciować i wspierać wolontariuszy, osoby i podmioty zainteresowane wolontariatem w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Opracowanie materiałów edukacyjno-informacyjnych nt. wolontariatu szkolnego dla organizatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Poznańskie placówki oświatowe
	Przygotowanie standardów funkcjonowania szkolnych form wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Przygotowanie i opracowanie bazy inicjatyw wolontariackich, do których mogłaby włączyć się szkoła – lokalne, krajowe oraz e-wolontariat.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Przygotowanie i opracowanie bazy organizacji	Urząd Miasta Poznania	NGO

	pozarządowych i instytucji potrzebujących wolontariuszy.		
	Przygotowanie i opracowanie publikacji, broszur, ulotek dotyczących wolontariatu i jego rozwoju w placówkach oświatowych (z uwzględnieniem kwestii prawnych, wzorów dokumentów, promocji wolontariatu i pomysłów na realizację działań wolontariackich w szkole).	Urząd Miasta Poznania	NGO, Poznańskie placówki oświatowe

5.2.3 Działania skierowane do studentów

Co czwarta osoba spotkana na ulicach Poznania to student bądź studentka. Na 25 uczelniach (w tym 8 publicznych) studiuje ponad 100 tys. osób. Corocznie poznańskie uczelnie opuszcza ok. 30 tys. absolwentów¹⁶. Doświadczenie wolontariackie może być cennym elementem CV absolwenta studiów, pozwala również na poszerzenie wiedzy czy rozwinięcie kompetencji miękkiej (np. umiejętność pracy w zespole czy umiejętność zarządzania czasem), to również świetna okazja, aby sprawdzić swoje możliwości. Studenci mogą stać się również cennym wsparciem dla organizacji pozarządowych i/lub instytucji miejskich, które poszukują wolontariuszy.

Proponowane działania w ramach wolontariatu dla studentów			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Wspieranie działań uczelni wyższych w zakresie rozwoju i budowania zachowań wolontariackich	Promocja dobrych praktyk w zakresie organizacji wolontariatu i realizacji działań wolontariackich na uczelniach.	Urząd Miasta Poznania	Uczelnie wyższe, NGO
	Promocja wolontariatu	Urząd Miasta	Uczelnie wyższe

¹⁶ Więcej informacji na temat studiów można znaleźć na stronie: www.poznan.pl/studia/

	w trakcie wydarzeń realizowanych przez uczelnie np. Dzień Studenta etc.	Poznania	
Podejmowanie wspólnych inicjatyw, przedsięwzięć przez NGO, uczelnie i biznes	Stworzenie przestrzeni do organizacji wspólnych projektów i wydarzeń np. fundusz na realizację inicjatyw wolontariackich.	Urząd Miasta Poznania	Przedstawiciele biznesu, Przedstawiciele uczelni, Przedstawiciele NGO
	Rozwój i wsparcie wolontariatu kompetencji.	Urząd Miasta Poznania	Przedstawiciele biznesu, Przedstawiciele uczelni, Przedstawiciele NGO
	Organizacja spotkań międzysektorowych np. organizacja Forum Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	Przedstawiciele biznesu, Przedstawiciele uczelni, Przedstawiciele NGO
Edukacja i wsparcie studentów w zakresie wolontariatu	Przygotowanie informacji dla studentów w jaki sposób można zaangażować się społecznie (jak stawiać pierwsze kroki w działaniach społecznych, wolontariackich).	Urząd Miasta Poznania	Przedstawiciele uczelni, NGO
	Szkolenia dla studentów w zakresie wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie przestrzeni i okazji do poznania różnych możliwości zaangażowania się w wolontariat przez studentów np. organizacja Poznańskich Targów Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie	Urząd Miasta	NGO

	przestrzeni i okazji do poszerzenia wiedzy przez studentów w zakresie wolontariatu i możliwości zaangażowania się w wolontariat np. organizacja Forum Wolontariatu czy dedykowanych szkoleń.	Poznań	
Stworzenie bazy narzędzi informacyjnych dla organizatorów i koordynatorów wolontariatu na uczelniach	Powołanie Poznańskiego Centrum Wolontariatu, które miałoby sieciować i wspierać wolontariuszy, osoby i podmioty zainteresowane wolontariatem w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Administracja i rozwój platformy wolontariatu w zakresie informacji „o” i „dla” dla studentów i uczelni.	Urząd Miasta Poznania	
	Przygotowanie i opracowanie publikacji, broszur, ulotek dotyczących wolontariatu i jego rozwoju na poznańskich uczelniach.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Poznańskie uczelnie
Edukacja i wsparcie uczelni w zakresie rozwoju wolontariatu	Szkolenia i warsztaty dla pracowników uczelni zajmujących się wolontariatem.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja spotkań i wydarzeń stanowiących okazję do wymiany dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie wolontariatu np. Forum	Urząd Miasta Poznania	NGO

	Koordinatorów i Organizatorów Wolontariatu.		
	Stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń między organizatorami wolontariatu na uczelniach np. organizacja grup szkoleniowych dla koordinatorów wolontariatu na uczelniach.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Przygotowanie materiałów dla uczelni w jaki sposób angażować studentów do wolontariatu oraz jak rozwijać wolontariat na uczelni.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Przygotowanie bazy dobrych praktyk z zakresu wolontariatu na uczelniach.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Inspirowanie, docenianie i promocja działań dotyczących wolontariatu wśród studentów	Docenienie zespołów wolontariackich lub osób angażujących się indywidualnie w ramach konkursu Poznański Wolontariusz Roku – kategoria wolontariat zespołowy (dla grup studenckich, kół czy klubów wolontariatu) oraz indywidualna (dla koordinatorów wolontariatu na uczelniach oraz wolontariuszy).	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie uczelnie
	Uwzględnienie w promocji wolontariatu studentów, uczelni.	Urząd Miasta Poznania	
	Promocja dobrych praktyk za	Urząd Miasta Poznania	

	pośrednictwem miejskich form promocji.		
--	--	--	--

5.2.4 Działania skierowane do seniorów

Wolontariat skierowany do osób po 60. roku życia to w stolicy Wielkopolski nadal temat mało popularny. Z roku na rok w Poznaniu coraz więcej dzieje się w tym temacie m.in. za sprawą Centrum Inicjatyw Senioralnych i organizacji pozarządowych. Istotne jest zaangażowanie seniorów w działania wolontariackie na rzecz społeczności lokalnej lub środowiska, dlatego też poniżej zaproponowano w ramach Programu działania skierowane do osób starszych.

Proponowane działania skierowane do seniorów			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Tworzenie warunków do wsparcia i rozwoju liderów wolontariatu wśród osób 60+	Tworzenie okazji do spotkań i wymiany doświadczeń pomiędzy liderami 60+, m.in. w postaci seminariów, warsztatów i szkoleń, superwizji z ekspertami.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Centrum Inicjatyw Senioralnych
	Wymiana doświadczeń i wiedzy pomiędzy liderami 60+ a liderami wolontariatu młodzieżowego.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Centrum Inicjatyw Senioralnych
	Popularyzacja, rozwój i wsparcie wolontariatu kompetencji.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Centrum Inicjatyw Senioralnych
	Organizacja szkoleń i warsztatów dla aktywnych osób powyżej 60. roku życia z zakresu tworzenia projektów wolontariackich, koordynacji wolontariatu, zarządzania zespołem	Urząd Miasta Poznania	NGO, Centrum Inicjatyw Senioralnych

	itp.		
Rozwój różnorodnej oferty wolontariatu 60+ w Poznaniu	Regularne upowszechnianie oferty wolontariatu 60+ m.in. za pośrednictwem platformy internetowej lub punktów informacyjnych zlokalizowanych w różnych dzielnicach Poznania czy mobilnego doradcy docierającego w różne dzielnice Poznania.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Centrum Inicjatyw Senioralnych
	Systematyczne diagnozowanie potrzeb, zainteresowań i aspiracji osób 60+ oraz badanie i definiowanie potrzeb środowiska lokalnego.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Centrum Inicjatyw Senioralnych
	Stworzenie przestrzeni i okazji do poznania różnych możliwości zaangażowania się w wolontariat przez osoby 60+, np. organizacja Poznańskich Targów Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	Centrum Inicjatyw Senioralnych, NGO
Kompleksowe przygotowanie i wsparcie osób dojrzałych w pełnieniu roli wolontariusza	Prowadzenie działalności szkoleniowo-edukacyjno-warsztatowej mającej na celu przygotowanie osób dojrzałych i seniorów rozpoczynających pracę wolontaryjną.	Urząd Miasta Poznania	Centrum Inicjatyw Senioralnych, NGO
	Umożliwienie rozwoju osobistego wolontariuszy 60+ m.in. poprzez organizację szkoleń oraz tworzenie warunków sprzyjających	Urząd Miasta Poznania	Centrum Inicjatyw Senioralnych, NGO

	rozwijaniu przez nich zainteresowań i doskonaleniu kompetencji.		
	Wspieranie wolontariuszy 60+ w ich aktywności wolontariackiej, m.in. poprzez organizację spotkań integracyjnych, ewaluacyjnych oraz indywidualnych i grupowych spotkań doradczych.	Urząd Miasta Poznania	Centrum Inicjatyw Senioralnych, NGO
Wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej i instytucjonalnej na rzecz rozwoju wolontariatu 60+ oraz wolontariatu międzypokoleniowego	Powołanie Poznańskiego Centrum Wolontariatu, które miałyby sieciować i wspierać wolontariuszy, osoby i podmioty zainteresowane wolontariatem w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Zachęcanie i motywowanie instytucji publicznych, takich jak biblioteki, domy kultury, muzea, ośrodki i domy pomocy społecznej, do tworzenia programów wolontariatu 60+ w ramach swojej działalności.	Urząd Miasta Poznania	Centrum Inicjatyw Senioralnych, miejskie komórki organizacyjne Urzędu Miasta Poznania
	Współpraca z organizatorami wolontariatu młodzieżowego w zakresie tworzenia projektów międzypokoleniowych, angażujących wolontariuszy w różnym wieku.	Urząd Miasta Poznania	Centrum Inicjatyw Senioralnych
	Stwarzanie możliwości licznych kontaktów międzypokoleniowych	Urząd Miasta Poznania	Poznańskie placówki oświatowe, uczelnie wyższe,

	i przestrzeni do wymiany poglądów i doświadczeń, ze szczególnym uwzględnieniem roli szkół, uczelni wyższych i organizacji pozarządowych.		NGO
--	--	--	-----

5.2.5 Działania związane z wolontariatem pracowniczym

Wolontariat pracowniczy to forma działalności charytatywnej organizowanej w ramach przedsiębiorstw, których w Poznaniu mamy bardzo dużo. Działalność ta łączona jest zazwyczaj ze strategią określaną mianem społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR). Podstawowym założeniem tej strategii jest podejmowanie aktywności charytatywnej przy okazji prowadzonej działalności gospodarczej ukierunkowanej w głównej mierze na rzecz pomocy organizacjom pozarządowym i podmiotom społecznym. Przedstawiciele biznesu mogą stanowić niezwykle wsparcie do realizacji działań wolontariackich przez organizacje pozarządowe, miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania oraz Urząd Miasta Poznania. Istotne jest, aby wspierać realizację działań związanych z rozwojem wolontariatu pracowniczego w przedsiębiorstwach.

Proponowane działania dla biznesu			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Edukacja i wsparcie rozwoju wolontariatu pracowniczego w firmach	Przygotowanie poradnika dla pracowników w jaki sposób można zaangażować się społecznie (jak stawiać pierwsze kroki w działaniach społecznych, wolontariackich).	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes
	Przygotowanie poradnika o wolontariacie pracowniczym (zasady organizacji wolontariatu pracowniczego w firmie).	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes
	Wsparcie przy tworzeniu wolontariatu w firmie i jego rozwoju, np. pomoc w stworzeniu	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes

	regulaminu wolontariatu pracowniczego czy wsparcie przy opracowaniu i wdrożeniu strategii wolontariatu w organizacji.		
	Przygotowanie bazy dobrych praktyk z zakresu wolontariatu pracowniczego.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Edukacja i wsparcie rozwoju koordynatorów wolontariatu pracowniczego w firmach w zakresie wiedzy specjalistycznej w obszarze wolontariatu oraz umiejętności przydatnych w pracy z wolontariuszami	Szkolenia dla osób zajmujących się CSR w firmie, koordynacją wolontariatu pracowniczego.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes
	Przygotowanie poradnika dla koordynatora wolontariatu jak angażować pracowników w firmie.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes
	Organizacja spotkań/grup dla koordynatorów wolontariatu pracowniczego – możliwość wymiany dobrych praktyk i wiedzy z zakresu wolontariatu między firmami.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Powołanie Poznańskiego Centrum Wolontariatu, które miałyby sieciować i wspierać wolontariuszy, osoby i podmioty zainteresowane wolontariatem w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Rozwój, wsparcie i popularyzacja wolontariatu kompetencji.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes

Edukacja i wsparcie wolontariuszy w firmie	Szkolenia dla wolontariuszy angażujących się w wolontariat pracowniczy w firmie.	Urząd Miasta Poznania	NGO, Biznes
	Powołanie Poznańskiego Centrum Wolontariatu, które miałoby sieciować i wspierać wolontariuszy, osoby i podmioty zainteresowane wolontariatem w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Inspirowanie, docenianie i promocja działań dotyczących wolontariatu pracowniczego	Docenienie w ramach konkurs Poznański Wolontariusz Roku – kategoria wolontariat pracowniczy.	Urząd Miasta Poznania	Biznes, NGO
	Prowadzenie bazy dobrych praktyk na stronie internetowej Programu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Promocja dobrych praktyk za pośrednictwem miejskich form promocji.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Docenienie koordynatorów wolontariatu pracowniczego w ramach konkursu dla Koordynatorów Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Uwzględnienie w promocji wolontariatu pracowniczego.	Urząd Miasta Poznania	Biznes

5.2.6 Wolontariat w Urzędzie Miasta Poznania i miejskich jednostkach

Dotychczasowe działania związane m.in. z wolontariatem w sytuacjach kryzysowych w Poznaniu pokazują, że konieczne jest stworzenie wolontariatu pracowniczego w Urzędzie Miasta Poznania, co wynika m.in. z potrzeby pracowników. Założeniem organizacji wolontariatu pracowniczego w Urzędzie będzie rozwój pracowników poprzez realizację działań wolontariackich na rzecz różnorodnych grup społecznych, wiekowych, w różnych obszarach życia społecznego Poznania. Zadaniem realizowanym w ramach rozwoju wolontariatu w miejskich jednostkach wymaga również wsparcia w ramach Programu. W Poznaniu miejskie jednostki angażują wolontariuszy, jednak bardzo często potrzebują wsparcia w organizacji wolontariatu. Wsparcie rozwoju wolontariatu pracowniczego w Urzędzie Miasta Poznania oraz w instytucjach miejskich powinno zostać poprzedzone szczegółową analizą ze względu na bardzo dużą liczbę i wielość rodzajów tych podmiotów¹⁷. W drodze diagnozy wskazane zostaną te miejskie instytucje, które charakteryzują się potencjałem, chęcią i formalnymi możliwościami rozwoju różnorodnych form wolontariatu. Analiza powinna wskazywać kierunki rozwoju i prowadzenia prac nad rozwojem wolontariatu w tych podmiotach i pomóc w określeniu sposobu i zakresu prowadzenia prac.

Proponowane działania w ramach rozwoju wolontariatu w Urzędzie Miasta Poznania i miejskich jednostkach			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Rozwój wolontariatu pracowniczego w Urzędzie Miasta Poznania	Analiza potrzeb pracowników Urzędu Miasta Poznania w zakresie wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO, ekspert zewnętrzny
	Przygotowanie i prowadzenie programu wolontariatu pracowniczego w Urzędzie Miasta Poznania.	Urząd Miasta Poznania	NGO, ekspert zewnętrzny
	Stworzenie możliwości zaangażowania się w wolontariat pracowniczy.	Urząd Miasta Poznania	NGO, ekspert zewnętrzny
Rozwój wolontariatu w miejskich	Analiza potrzeb miejskich jednostek w zakresie rozwoju	Urząd Miasta Poznania	NGO, ekspert zewnętrzny, miejskie jednostki Urzędu

¹⁷ W Urzędzie Miasta Poznania mamy ponad 30 komórek organizacyjnych Urzędu, tj. wydziały, biura, gabinet. Ponadto mamy różnorodne miejskie jednostki, które są różnorodne m.in. ze względu na specyfikę działań i/lub grupę odbiorców.

jednostkach	wolontariatu.		Miasta Poznania
	Wsparcie działań wolontariackich w miejskich jednostkach.	Urząd Miasta Poznania	miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania, NGO
	Stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń, wiedzy w zakresie wolontariatu dla miejskich jednostek.	Urząd Miasta Poznania	miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania, NGO
	Stworzenie bazy wolontariatu w miejskich jednostkach, tj. stworzenie przestrzeni, w której wolontariusze będą mogli znaleźć najważniejsze informacje o miejskich jednostkach poszukujących wolontariuszy, w tym kontakt do koordynatora wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania
	Przygotowanie poradnika dla organizatorów wolontariatu w miejskich jednostkach.	Urząd Miasta Poznania	miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania, NGO
Utworzenie miejsca integracji, spotkań oraz punktu informacyjno-szkoleniowo-doradczego dla miejskich jednostek	Utworzenie Poznańskiego Centrum Wolontariatu – wsparcie w zakresie pozyskiwania wolontariuszy i współpracy z nimi.	Urząd Miasta Poznania	NGO

5.2.7 Wsparcie organizatorów wolontariatu oraz koordynatorów wolontariatu w organizacjach pozarządowych

Funkcje związane z koordynatorami wolontariatu oraz organizatorem wolontariatu w Poznaniu bardzo często utożsamiane są z organizacjami pozarządowymi, które m.in. pobudzają mieszkańców Poznania do zaangażowania się w szeroko rozumianą działalność społeczną i obywatelską. W Poznaniu można zaobserwować zbyt słabo rozwiniętą infrastrukturę wolontariatu. Organizacje działają w rozproszeniu, każda na „swoim podwórku”, brak między nimi współpracy i komunikacji. Angażując wolontariuszy, często nie dysponują narzędziami do ich wspierania, nie wypracowały metodyki angażowania i zarządzania wolontariuszami, a także metodyki nawiązywania współpracy między organizatorami wolontariatu.

Proponowane działania w ramach wsparcia organizatorów wolontariatu i koordynatorów wolontariatu w organizacjach pozarządowych			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Utworzenie miejsca integracji, spotkań oraz punktu informacyjno-szkoleniowo-doradczego dla osób aktywnych społecznie, organizatorów wolontariatu, wolontariuszy	Utworzenie Poznańskiego Centrum Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie praw i obowiązków wolontariuszy, korzystających ze świadczeń wolontariackich, rozwijanie umiejętności społecznych i kompetencji	Organizacja wizyt studyjnych	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja szkoleń, debat, warsztatów, konferencji, webinarów, spotkań itp.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Doradztwo i wsparcie	Urząd Miasta Poznania	NGO
Edukacja, wsparcie rozwoju organizatorów wolontariatu w zakresie wiedzy specjalistycznej w obszarze wolontariatu oraz	Organizacja szkoleń, warsztatów, spotkań z zakresu współpracy z wolontariuszami.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja spotkań integrujących	Urząd Miasta Poznania	NGO

umiejętności przydatnych w pracy z wolontariuszami	organizatorów wolontariatu w celu wymiany dobrych praktyk.		
	Organizacja warsztatów, kursów podstawowych i zaawansowanych (kierunkowe), np. pierwsza pomoc, wolontariat szpitalny.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Sieciowanie koordynatorów wolontariatu, np. poprzez organizację Forum Wolontariatu, spotkań integracyjnych itp.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Mentorzy wolontariatu ¹⁸ .	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Materiały edukacyjne i informacyjne dla organizatorów wolontariatu z zakresu wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Wsparcie rozwoju wolontariatu kompetencji i jego popularyzacja wśród organizatorów i koordynatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja wizyt studyjnych dla organizatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Ujednolicenie dokumentacji współpracy organizatorów z wolontariuszami	Opracowanie i wdrożenie standardów współpracy organizatorów z wolontariuszami w zakresie	Urząd Miasta Poznania	NGO

¹⁸ Sieć mentorów wolontariatu – działanie polegające na wsparciu organizatorów wolontariatu, koordynatorów wolontariatu z mniejszym doświadczeniem w obszarze pozyskiwania wolontariuszy przez bardziej doświadczonych organizatorów wolontariatu, koordynatorów wolontariatu.

	zaangażowania wolontariuszy w działania realizowane przez organizacje pozarządowe ze środków budżetowych Miasta Poznania.		
Docenienie działań koordynatorów wolontariatu	Organizacja konkursu Poznańscy Koordynatorzy Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja spotkań integrujących i siecujących dla koordynatorów wolontariatu np. Forum Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja konkursu Poznański Wolontariusz Roku – kategoria indywidualna oraz senioralna – przestrzeń do docenienia organizatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja szkoleń, warsztatów dedykowanych koordynatorom wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Utworzenie systemu wsparcia dla organizatorów wolontariatu i koordynatorów wolontariatu	Opracowanie systemu wsparcia obejmującego superwizje indywidualne i grupowe, grupy wsparcia, wsparcie psychologów i pedagogów.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie bazy dobrych w zakresie wolontariatu praktyk dla organizatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Pula gadżetów	Urząd Miasta	NGO

	miejskich dla organizacji pozarządowych organizujących wolontariat.	Poznań	
	Organizacja spotkań sieciujących w zakresie wolontariatu – cykliczne, sektorowe i międzysektorowe.	Urząd Miasta Poznań	NGO, ekspert zewnętrzny
	Organizacja wydarzeń stwarzających przestrzeń do sieciowania się i poznawania działań wolontariackich np. poprzez organizacje Poznańskich Targów Wolontariatu oraz Forum Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznań	NGO
	Wprowadzenie systemu wsparcia finansowego organizatorów wolontariatu m.in. w zakresie rozwoju wolontariatu (np. w formie regrantingu lub środków będących w dyspozycji Poznańskiego Centrum Wolontariatu).	Urząd Miasta Poznań	NGO
	Wprowadzenie systemu wsparcia finansowego organizatorów wolontariatu m.in. w zakresie organizacji inicjatyw wolontariackich (np. w formie regrantingu).	Urząd Miasta Poznań	NGO
Wzmocnienie poczucia wspólnotowości koordynatorów wolontariatu	Organizacja spotkań i wyjazdów integracyjnych dla koordynatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznań	NGO

	Organizacja wspólnych akcji wolontariackich.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń dla koordynatorów wolontariatu – Forum Wolontariatu czy Poznańskie Targi Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja warsztatów dedykowanych koordynatorom wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie sieci mentorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja grup wsparcia dla koordynatorów wolontariatu i/lub superwizji.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Angażowanie koordynatorów wolontariatu w działania promocyjne wolontariat w mieście.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Stworzenie bazy narzędzi informacyjnych dla organizatorów wolontariatu i koordynatorów wolontariatu	Aktualizowanie i poszerzanie zasobów miejskiej platformy wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Opracowanie publikacji, broszur, ulotek dotyczących wolontariatu i jego rozwoju.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie grupy w mediach społecznościowych dla organizatorów wolontariatu	Urząd Miasta Poznania	NGO

	Opracowanie materiałów edukacyjno-informacyjnych nt. wolontariatu dla organizatorów wolontariatu i koordynatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Edukacja, wsparcie rozwoju organizatorów wolontariatu w zakresie wiedzy specjalistycznej w obszarze wolontariatu oraz umiejętności przydatnych w pracy z wolontariuszami	Sieciowanie organizatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja wizyt studyjnych dla organizatorów wolontariatu – lokalnych i ogólnopolskich.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Opracowanie materiałów edukacyjnych z zakresu wolontariatu dla organizatorów wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	ekspert zewnętrzny, NGO
	Organizacja i przeprowadzenie szkoleń, warsztatów z zakresu współpracy z wolontariuszami.	Urząd Miasta Poznania	NGO, ekspert zewnętrzny
	Organizacja spotkań integrujących organizatorów wolontariatu w celu wymiany dobrych praktyk.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie bazy dobrych praktyk w zakresie organizacji wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	ekspert zewnętrzny, NGO
	Stworzenie poradnika dla organizatorów wolontariatu w zakresie angażowania wolontariuszy	Urząd Miasta Poznania	NGO, ekspert zewnętrzny

	i rozwoju wolontariatu w organizacji.		
--	---	--	--

5.2.8 Wolontariusze

Wolontariusze czyli ludzie, którzy dobrowolnie i bez żadnego wynagrodzenia niosą wsparcie i pomoc, angażują się na rzecz osób oraz instytucji działających w różnych obszarach życia społecznego. Wolontariuszy możemy spotkać w organizacjach pozarządowych, instytucjach publicznych i w wielu innych miejscach. Zaproponowane działania w ramach „POmocni wolontariat poznański” skierowane zostały do tych, bez których realizacja działań wolontariackich w stolicy Wielkopolski nie byłaby możliwa, czyli do wolontariuszy, a także do kandydatów na nich.

Proponowane działania w ramach wsparcia wolontariuszy			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Utworzenie miejsca integracji, spotkań oraz punktu informacyjno-szkoleniowo-doradczego dla osób aktywnych społecznie, wolontariuszy	Utworzenie Poznańskiego Centrum Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie praw i obowiązków wolontariuszy, korzystających ze świadczeń wolontariackich, rozwijanie umiejętności społecznych i kompetencji	Organizacja wizyt studyjnych.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja szkoleń, debat, warsztatów, konferencji, webinarów, spotkań itp.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Doradztwo i wsparcie wolontariuszy i kandydatów.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Docenienie działań najbardziej aktywnych wolontariuszy oraz osób aktywnych społecznie.	Organizacja konkursu Poznański Wolontariusz Roku – kategoria indywidualna, młodzieżowa, senioralna oraz zespołowa –	Urząd Miasta Poznania	NGO

	przestrzeń na docenienie wolontariuszy.		
	Docenienie wolontariuszy poprzez gadżety miejskie.	Urząd Miasta Poznania	
	Organizacja spotkań, warsztatów, działań integracyjnych dla wolontariuszy.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Utworzenie systemu wsparcia dla wolontariuszy oraz osób aktywnych społecznie	Opracowanie systemu wsparcia obejmującego superwizje indywidualne i grupowe, grupy wsparcia, wsparcie psychologów i pedagogów.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie dla wolontariuszy bazy dobrych praktyk w zakresie wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja wydarzeń stwarzających przestrzeń do sieciowania się i poznawania działań wolontariackich np. poprzez organizację Poznańskich Targów Wolontariatu oraz Forum Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Wprowadzenie systemu wsparcia finansowego nieformalnych grup realizujących inicjatywy wolontariackie (np. w formie regrantingu przy patronacie NGO).	Urząd Miasta Poznania	NGO
Wzmocnienie poczucia wspólnotowości	Stworzenie grupy wsparcia dla wolontariuszy.	Urząd Miasta Poznania	NGO

wolontariuszy	Organizacja spotkań integracyjnych.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie grupy dot. wolontariatu w mediach społecznościowych.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Zaangażowanie wolontariuszy w kampanie społeczne.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Organizacja wspólnych akcji wolontariackich.	Urząd Miasta Poznania	NGO
Stworzenie bazy narzędzi informacyjnych dla wolontariuszy	Aktualizowanie i poszerzanie zasobów miejskiej platformy wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Opracowanie publikacji, broszur, ulotek dotyczących wolontariatu dla wolontariuszy lub kandydatów na wolontariuszy.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie grupy w mediach społecznościowych dla wolontariuszy.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Opracowanie materiałów edukacyjno-informacyjnych nt. wolontariatu dla wolontariuszy lub kandydatów na wolontariuszy.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Stworzenie bazy organizacji pozarządowych i miejskich jednostek poszukujących wolontariuszy.	Urząd Miasta Poznania	miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania, NGO

5.2.9 Wolontariat w sytuacjach kryzysowych

W momentach kryzysu szczególnie potrzebna jest pomoc osób gotowych poświęcić swój wolny czas dla innych. Ostatnie sytuacje kryzysowe dziejące się m.in. w stolicy Wielkopolski, takiej jak przybycie obywateli i obywateli z Ukrainy do Poznania na skutek wojny na Ukrainie czy pandemia koronawirusa pokazują, że niezbędne jest zaangażowanie wolontariuszek i wolontariuszy w działania wspierające. Miasto Poznań jest otwarte na wsparcie zarówno wolontariuszy, jak i koordynatorów i organizatorów wolontariatu. Proponowane działania nie są katalogiem wyczerpującym, jednak wskazują na otwartość miasta na pomoc osobom, grupom i podmiotom udzielającym wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

Proponowane działania w ramach wolontariatu w sytuacjach kryzysowych			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Wsparcie wolontariatu w sytuacjach kryzysowych	Wsparcie wolontariuszy angażujących się w działania kryzysowe	Urząd Miasta Poznania	NGO, miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania
	Wsparcie merytoryczne, finansowe i rzeczowe instytucji, organizacji pozarządowych angażujących się w wolontariat w trakcie sytuacji kryzysowych	Urząd Miasta Poznania	NGO, miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania
	Tworzenie grup, zespołów i ciał doradczych dot. sytuacji kryzysowej i wsparcia m.in. wolontariuszy	Urząd Miasta Poznania	NGO, miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania

5.2.10 Promocja i komunikacja w zakresie wolontariatu

Promocja, komunikacja oraz upowszechnianie informacji stanowią jedno z ważniejszych czynników budowania świadomości na temat wolontariatu, dotarcia z informacją do mieszkańców, a tym samym pozyskania nowych wolontariuszy dla organizacji czy instytucji. Realizacja działań z tego obszaru wsparcia ma posłużyć zmianie wizerunku wolontariatu i wolontariusza wśród mieszkańców Poznania. Zmiana standardowego postrzegania oraz zapewnienie zrozumienia i dostarczenie wiedzy o możliwościach i różnorodności form wolontariatu przyczyni się do podniesienia prestiżu wolontariatu wśród poznaniaków.

Wszystkie realizowane w tym obszarze działania dzięki spójności i koordynacji mają zaowocować zbudowaniem silnej marki poznańskiego wolontariatu.

Proponowane działania dotyczące promocji i komunikacji w zakresie wolontariatu			
Kierunek	Działania	Realizatorzy	Potencjalny Partner
Wsparcie promocyjne wolontariatu	Ambasadorzy wolontariatu (np. władze miasta, znani wolontariusze, urzędnicy, znani mieszkańcy Poznania, rozpoznawalni absolwenci uczelni) – przedstawienie ich historii, sukcesu.	Urząd Miasta Poznania	NGO, miejskie jednostki Urzędu Miasta Poznania, mieszkańcy Poznania
	Organizacja kampanii społecznej/informacyjnej promującej wolontariat, ukazującej różne formy wolontariatu (kampania obejmująca plakaty, ulotki, spoty w TV i kinach, social media).	Urząd Miasta Poznania	
	Promocja wolontariatu podczas ważnych wydarzeń miejskich takich jak Dzień Studentów I Roku na uczelniach, w tym stoiska dot. wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Promocja wolontariatu w szkołach, na uczelniach, na Uniwersytetach Trzeciego Wieku (zajęcia, prelekcje, lekcje wychowawcze o tematyce wolontariatu).	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Patronat Prezydenta Miasta Poznania nad wydarzeniami wolontariackimi.	Urząd Miasta Poznania	
	Wykorzystanie i rozwój kanałów informacyjnych w zakresie promocji wolontariatu: plakaty, banery, ulotki, spoty w tv/radio i kinach, social media (Facebook, Instagram, Tik-Tok), słupy, bilbordy, reklamy na przystankach autobusowych/tramwajowych.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Wykorzystanie własnych	Urząd Miasta	miejskie jednostki

	kanałów komunikacji np. na stronach Urzędu Miasta Poznania i jednostek organizacyjnych, promocja wolontariatu przez pracodawców w miejscu pracy.	Poznań	Urzędu Miasta Poznania, firmy
	Organizacja wydarzeń i koncertów dla mieszkańców z ideą promowania wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	NGO
	Kontynuacja i rozwój działań promocyjnych związanych z promocją wolontariatu przez Miasto Poznań, np. konkurs Poznański Wolontariusz Roku czy Poznańskie Targi Wolontariatu.	Urząd Miasta Poznania	
Działania komunikacyjne związane z wolontariatem	Stworzenie i rozwój marki wolontariatu miejskiego – spójna identyfikacja wizualna, hashtag, miejski znak wolontariatu itp.	Urząd Miasta Poznania	
	Stworzenie i prowadzenie newslettera poświęconego wolontariatowi.	Urząd Miasta Poznania	
	Stworzenie kanałów komunikacyjnych związanych z wolontariatem.	Urząd Miasta Poznania	
	Rozwój i pozycjonowanie strony internetowej poświęconej wolontariatowi w Poznaniu.	Urząd Miasta Poznania	
	Organizowanie przestrzeni do rozmowy o wolontariacie w szerszym gronie, na dużych wydarzeniach lokalnych – debaty, dyskusje; spotkania z motywującymi osobami zajmującymi się wolontariatem.	Urząd Miasta Poznania	

5.3 Zarządzanie Programem

Za realizację i koordynację Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego na lata 2024-2026 odpowiadać będzie Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta

Poznania, który na poszczególnych etapach angażować będzie podmioty wewnętrzne (inne komórki organizacyjne Urzędu Miasta Poznania oraz miejskie jednostki) i zewnętrzne, w tym organizacje pozarządowe, instytucje, podmioty biznesowe czy osoby prywatne. Wskazanie określonego typu wykonawcy odbywać się będzie w oparciu o opracowanie zakresu działań w każdym z obszarów, tak aby dane zadania lub działania zostały zrealizowane zgodnie z założeniem. Od typu realizatora zależeć będzie sposób przekazania środków finansowych na działania. Wstępne założenia podziału realizatorów projektu zostały wskazane w punkcie 5.2. Działania w ramach Programu. Planowaniem działań i ich monitoringiem w ramach Programu zajmie się Poznańska Rada ds. Rozwoju Wolontariatu, której zadania zostały przedstawione w punkcie 5.4. Planowanie ewaluacji i monitoringu Programu.

W projekcie zakłada się uwzględnienie następujących aktorów Programu:

- eksperci – osoby/instytucje zapraszane do współpracy z Poznańską Radą ds. Rozwoju Wolontariatu przy realizacji Programu rozwoju wolontariatu miejskiego. Ich doradztwo zarówno w zakresie merytoryki projektu, jak i dziedzin związanych z jego realizacją, np. promocją, zarządzaniem, monitoringiem i ewaluacją itd. Do ich zadań należy przede wszystkim wspieranie Poznańskiej Rady ds. Rozwoju Wolontariatu poprzez udzielanie opinii i rad;
- partnerzy – podmioty, które mogą zostać zaproszone do współpracy przy realizacji bądź opiniowaniu Programu;
- partner biznesowy – podmiot, który działa komercyjnie i kładzie w swojej działalności nacisk na społeczną odpowiedzialność. Taki partner może w projekcie pełnić kilka funkcji: wspierającą (finansowanie projektu), rozwojową (innowacje, rozwiązywanie problemów społecznych przez wolontariat) oraz doradczą (wolontariat kompetencyjny). Współpraca z partnerem biznesowym powinna mieć charakter transparentny, niebudzący wątpliwości co do zasadności jej podejmowania.

Przedstawiony system zarządzania Programem, dobór realizatorów działań i ich kompetencji może ulec zmianie w celu usprawnienia osiągnięcia postawionych w Programie celów.

5.4 Planowanie ewaluacji i monitoringu Programu

Program „POmocni wolontariat poznański” na lata 2024-2027 będzie podlegał systematycznemu monitoringowi oraz ewaluacji. Monitoring i ewaluacja Programu są ze sobą ściśle powiązane – dane uzyskane w trakcie monitoringu będą wykorzystywane do analiz prowadzonych w ramach ewaluacji.

Monitoring będzie prowadzony z myślą o ocenie procesu wdrażania projektu. Ewaluacja będzie natomiast dokonywana z perspektywy następujących kryteriów:

- skuteczności – ocena skuteczności Programu polega przede wszystkim na stwierdzeniu, czy założone cele zostały osiągnięte;

- efektywności – ocena efektywności Programu będzie skupiać się na ocenie jakości zarządzania, w tym na zarządzaniu finansami i terminowości realizowanych zadań;
- trafności – ocena trafności Programu będzie polegała na ocenie, czy zaplanowane działania lub zadania przyczyniły się do rozwiązania zdiagnozowanych problemów.

Na koniec realizacji Programu „POmocni wolontariat poznański” odbędzie się jego całościowa ewaluacja. Celem ewaluacji całego projektu będzie kompleksowa ocena jego rezultatów oraz zaproponowanie działań i zadań do nowego Programu. Za ogólną ocenę realizacji projektu odpowiadać będzie Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania.

Prezydent Miasta Poznania, w drodze zarządzenia, powoła Poznańską Radę ds. Rozwoju Wolontariatu, w skład której wejdą przedstawiciele komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Poznania oraz jednostek miejskich, przedstawiciel Rady Miasta Poznania, przedstawiciel Poznańskiego Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, przedstawiciel Poznańskiego Centrum Wolontariatu, przedstawiciel Młodzieżowej Rady Miasta Poznania, przedstawiciel Miejskiej Rady Seniorów, przedstawiciel Poznańskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, przedstawiciele Komisji Dialogu Obywatelskiego oraz dwóch przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazanych przez Poznańską Radę Działalności Pożytku Publicznego.

Zadaniem Rady będzie w szczególności:

- planowanie działań w ramach Programu i ustalanie harmonogramu realizacji poszczególnych działań w kolejnych latach, z określeniem wskaźników oraz mierników realizacji (sposobów mierzenia rezultatów);
- dokonywanie corocznych postępów realizacji działań w ramach Programu;
- zgłaszanie pomysłów usprawniających.

W ramach monitorowania bieżących postępów w realizacji projektu i rozwoju wolontariatu miejskiego w Poznaniu, zaplanowano następujące formy monitoringu:

- pisemne podsumowania podprojektów przygotowywane przez koordynatorów;
- systematyczne spotkania z koordynatorami zadań;
- sprawozdania merytoryczne organizacji pozarządowych odpowiedzialnych za wdrażanie części działań w ramach projektu.

Z uwagi na fakt, że celem Programu jest zbudowanie ogólnomiejskiego systemu wolontariatu, istotne są także działania prowadzone przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Poznania i miejskie jednostki. W ramach monitoringu co roku zbierane będą wszelkie aktywności wolontariackie prowadzone przez ww. podmioty, tj. otwarte konkursy ofert związane z wolontariatem, akcje wolontariackie, wolontariat w instytucjach miejskich itd.

Dodatkowo co najmniej raz w roku odbywać się będą debaty/spotkania z wolontariuszami i organizatorami wolontariatu, podczas których uczestnicy będą mogli się wypowiedzieć nt. zmian i postępów, które zaszły w wolontariacie poznańskim. Ponadto do dnia 30 czerwca każdego roku przygotowywane zostanie i przekazane Poznańskiej Radzie ds. Rozwoju Wolontariatu sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni¹⁹. Powyższe formy mają charakter podsumowujący postępy w realizacji Programu.

5.5 Harmonogram etapów realizacji Programu

W ramach projektu zaplanowano cztery strategiczne etapy jego realizacji:

- Etap I – uruchomienie projektu (2024 rok) – w pierwszym etapie projektu planowane jest przede wszystkim powołanie podmiotu odpowiedzialnego za koordynację i realizację działań Programu (np. Poznańska Rada ds. Rozwoju Wolontariatu). To również okres, który zostanie przeznaczony na rozpowszechnienie informacji o projekcie m.in. poprzez opublikowanie i rozpowszechnienie jego wersji internetowej i papierowej oraz zorganizowanie spotkań z adresatami projektu. To także przestrzeń na przygotowanie lub rozstrzygnięcie otwartych konkursów ofert na realizację wybranych działań w ramach projektu oraz bieżący monitoring wdrażania projektu. W pierwszym etapie zostanie również uruchomione Poznańskie Centrum Wolontariatu, które będzie prowadzone przez organizację pozarządową wybraną w drodze otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- Etap II – wprowadzenie zmian systemowych (II poł. 2024 roku oraz 2025 rok) – drugi etap realizacji Programu to przestrzeń do uruchomienia projektów, w ramach których powstaną pilotażowe rozwiązania systemowe rozwijające wolontariat w Poznaniu. Uruchomiony zostanie także kanał informacji i komunikacji z obecnymi i potencjalnymi wolontariuszami. W drugiej połowie 2024 roku uruchomione zostaną projekty; bieżący monitoring wdrażania Programu. Rok 2025 to okres działań ukierunkowanych na powszechny rozwój wolontariatu w Poznaniu. W tym celu planuje się: kontynuację projektów rozpoczętych w roku ubiegłym, z założeniem dotarcia z nimi do większej liczby adresatów; bieżący monitoring wdrażania Programu, przygotowanie i upublicznienie rocznego sprawozdania z realizacji Programu, a także okres promocji różnych form wolontariatu. W drugim etapie planowana jest ogólnopoznańska promocja projektu, skierowana zarówno do wolontariuszy, jak i organizatorów wolontariatu. Ponadto w 2025 roku zostanie przekazane i przedstawione Radzie pierwsze sprawozdanie z realizacji Programu za 2024 rok, które pozwoli na ocenę dotychczasowych działań realizowanych w ramach Programu, a także posłuży do weryfikacji ogólnych założeń Programu.

¹⁹ Pierwsze sprawozdanie zostanie przygotowane i przekazane Poznańskiej Radzie ds. Rozwoju Wolontariatu w 2025 roku, za okres od wejścia w życie programu do 31 grudnia 2024 roku.

- Etap III – funkcjonowanie systemu wolontariatu w Poznaniu (2026 rok) – priorytetem etapu trzeciego będzie kontynuacja działań rozpoczętych w poprzednich etapach oraz przygotowanie planu prac związanych z dalszym rozwojem. Zakłada się, że w tym roku w Poznaniu będą funkcjonować stałe narzędzia i mechanizmy wspierające wolontariat. Będzie to również okazja do wymiany dobrych praktyk z miastami, które realizują działania w ramach wolontariatu.
- Etap IV – ewaluacja projektu i podjęcie kluczowych decyzji dotyczących przyszłości Programu (2027 rok) – w tym roku zaplanowana jest końcowa ewaluacja programu, która pozwoli całościowo ocenić działania realizowane oraz posłuży do weryfikacji ogólnych założeń projektu. Ostatni etap to prace nad określeniem przyszłości wolontariatu w Poznaniu – czy wymagany będzie kolejny dokument zapewniający wsparcie wolontariatu? W 2027 roku planuje się: rozmowy na temat realizacji Programu i jego efektów dla miasta, podsumowanie zrealizowanych działań w ramach Programu oraz organizację Poznańskiego Forum Wolontariatu, które będzie miało na celu podsumowanie zmiany, która zaszła dzięki realizacji Programu oraz podjęcie dyskusji o planach co do przyszłości Programu.

5.6 Finansowanie oraz tryb realizacji Programu

Realizacja Poznańskiego Programu Rozwoju Wolontariatu Miejskiego na lata 2024-2027 będzie odbywać się trzema ścieżkami:

- za pośrednictwem i przy udziale organizacji pozarządowych wyłonionych w drodze otwartych konkursów ofert w obszarze promocji i organizacji wolontariatu;
- za pośrednictwem podmiotów zewnętrznych, tj. osób i firm, którym zlecone zostaną usługi i zadania;
- za pośrednictwem Urzędu Miasta Poznania, gdzie za koordynację i realizację Programu odpowiadać będzie Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych.

Środki finansowe przeznaczone na realizację poszczególnych obszarów projektu przez organizacje pozarządowe (wyłonione w drodze otwartych konkursów ofert) zostaną zabezpieczone w budżecie Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych. Wysokość przeznaczonych środków na realizację Programu zawierać będzie uchwała budżetowa Rady Miasta Poznania na dany rok budżetowy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa. Finansowanie zakłada możliwość pozyskania przez realizatorów Programu dodatkowych środków finansowych pochodzących ze źródeł zewnętrznych (granty, partnerstwa, sponsoring, darowizny).

W ramach realizacji zadań Urzędu Miasta Poznania, będą ponoszone m.in. poniższe kategorie kosztów:

- środki przeznaczone na dotacje dla organizacji pozarządowych w ramach otwartych konkursów ofert czy tzw. małych grantów (art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) w sferze promocji i organizacji wolontariatu;
- koszty ponoszone w związku z realizacją działań projektu, których realizatorem jest Urząd Miasta Poznania;
- koszty organizacji działań związanych z promocją wolontariatu i wydarzeń związanych z rozwojem wolontariatu miejskiego.

VI. Korzyści płynące z rozwoju wolontariatu miejskiego w Poznaniu

Uruchomienie w Poznaniu programu rozwoju wolontariatu miejskiego wiąże się z konkretnymi korzyściami, zarówno dla pojedynczego mieszkańca, jak i dla całego miasta. Wolontariat przyczynia się do integracji społecznej mieszkańców oraz tworzenia wspólnoty obywateli. Miasto poprzez inwestowanie w struktury wolontariatu, wzmacnia kluczowy dla rozwoju i przyszłości kapitał społeczny w Poznaniu, a także pobudza do jego działania.

Wolontariusze w Poznaniu są aktywni w różnych sferach życia społecznego naszego miasta poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz miejskimi instytucjami. Wsparcie systemowe wolontariatu w mieście wzmocni różne obszary życia mieszkańców, takie jak: edukacja, sport, zdrowie, pomoc społeczna, kultura czy bezpieczeństwo.

Dzięki rozwojowi miejskich działań wolontariackich stolica Wielkopolski zyska zaangażowanych i aktywnych mieszkańców gotowych do współpracy i działań na rzecz innych oraz otoczenia. Wolontariat przyczyni się do jakości życia w mieście, wzmocni pozytywny obraz miasta, a także przyczyni się do wzajemnego zaufania i bezpieczeństwa.

Poprzez swoją różnorodność i charakter wiele działań zaplanowanych w Programie zapewni udział różnych grup. Działania w Programie, skierowane bezpośrednio do wskazanych grup społecznych to np. rozwój wolontariatu szkolnego, wolontariatu pracowniczego, promocja wolontariatu wśród seniorów i młodzieży oraz akcje wolontariatu rodzinnego lub wolontariat akcyjny, który wybierany jest częściej przez osoby pracujące. Szerokie spektrum działań promocyjnych i umożliwiających bezpośrednio zaangażowanie i zdobycie doświadczeń w wolontariacie różnych grup społecznych i wiekowych przyczyni się do zwiększenia zaangażowania mieszkanki i mieszkańców Poznania w wolontariat.

Wdrożenie Programu „POmocni wolontariat poznański” przyniesie korzyści organizacjom społecznym, miejskim jednostkom, urzędowi zarówno w ujęciu społecznym, ale także i finansowym.

Słowniczek

Animator – to osoba, która nie pracuje z jedną grupą, jak lider, ale inicjuje powstanie nowych grup oraz inspiruje do tworzenia ich sieci i koalicji. Animator pomaga założyć grupę i najczęściej pracuje z nią do momentu, gdy wyłoni się w niej lider. Jego główną rolą jest dążenie do usamodzielnienia grupy, a także zawiązania relacji pomiędzy grupami a środowiskiem lokalnym poprzez uruchamianie jej wewnętrznej energii, która tkwi w środowisku. W procesie tworzenia się grupy animator jest równocześnie nauczycielem, wychowawcą, inicjatorem i organizatorem, mediatorem i źródłem zmiany.

Koordynator wolontariatu – to osoba odpowiedzialna za zarządzanie grupą wolontariuszy, zajmująca się ich rekrutacją, organizacją i nadzorowaniem ich pracy oraz wspieraniem w wykonywaniu codziennych obowiązków. Rolą koordynatora jest także odpowiedni dobór wolontariuszy do pełnionych ról, dbanie o ich rozwój, jak również motywowanie i nagradzanie wolontariuszy oraz rozwiązywanie konfliktów. Aby praca koordynatora przynosiła pożądany efekt, musi on chcieć pełnić tę funkcję oraz lubić pracę z ludźmi, bo to on odpowiadać będzie za tworzenie dobrych relacji wewnątrz zespołu. Praca koordynatora wolontariatu wymaga też dobrego zorganizowania, wysokiego poczucia odpowiedzialności oraz dobrze rozwiniętych umiejętności interpersonalnych.

W przypadku małych grup wolontariuszy i działań na małą skalę tworzenie osobnego stanowiska koordynatora nie jest konieczne, najczęściej jego funkcję przejmuje wówczas lider grupy.

Lider – to osoba, która przewodzi grupie, jest jednocześnie jej członkiem i utożsamia się z jej wizją oraz celami. Lider istnieje dzięki grupie i dla grupy, a jego działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania zespołu, a także realizację zadań. Liderzy najczęściej kierują pracą w swoich grupach oraz motywują członków grupy, a także społeczność lokalną do działania.

Mentor wolontariatu – to osoba, która posiada wiedzę ekspercką w zakresie wolontariatu i wyraża wolę i chęć na podzielenie się z nią z osobą mniej doświadczoną w dziedzinie wolontariatu. Mentor dzieli się swoim doświadczeniem, daje wskazówki, jak kierować swoim rozwojem w zakresie wolontariatu, pomaga zdobyć cenne kontakty oferując przy tym wsparcie i motywację prowadzonej osobie. Mentor wolontariatu pomaga podopiecznemu rozwijać się w danej dziedzinie i zdobywać wiedzę z zakresu wolontariatu, która jest często trudno dostępna.

Sieć mentorów wolontariatu – działanie polegające na wsparciu osób z mniejszym doświadczeniem w obszarze związanej z wolontariatem przez bardziej doświadczonych w danej dziedzinie, np. wsparcie organizatorów wolontariatu, koordynatorów wolontariatu z mniejszym doświadczeniem w obszarze pozyskania wolontariuszy przez bardziej doświadczonych organizatorów wolontariatu, koordynatorów wolontariatu.

Organizatorzy wolontariatu – organizacje pozarządowe, jednostki administracji publicznej oraz podmioty wymienione w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, tj.:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych Kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- spółdzielnie socjalne;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników, angażujące do swoich działań wolontariuszy.

Ponadto organizatorem wolontariatu może być grupa nieformalna, działająca na rzecz pożytku publicznego, angażująca do swoich działań wolontariuszy, np. grupa młodzieży szkolnej czy klub seniora. Najważniejszą cechą organizatora wolontariatu jest fakt nieprowadzenia działalności gospodarczej w przedmiocie działań realizowanych z wolontariuszami.

Wolontariat – pojęcie pochodzi od łacińskiego „voluntas” oznaczającego „wolną wolę” i jest rozumiane jako dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca na rzecz innych lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinne. Wskazać można różne rodzaje wolontariatu, np. ze względu na czas jego trwania wyróżnić można wolontariat długoterminowy, krótkoterminowy, akcyjny, okresowy, ze względu na liczbę osób zaangażowanych w działania: indywidualny i grupowy. Wolontariat jest szansą na aktywne życie i samorealizację dla każdego niezależnie od płci, rasy, narodowości, wyznania, przekonań politycznych, wieku czy stanu zdrowia. Wolontariat jest przestrzenią dającą szansę wykorzystania własnych umiejętności i doświadczeń, rozwinięcia zainteresowań, zdobycia doświadczeń w nowych dziedzinach i zaangażowania się w życie społeczne.

Wolontariusz – (łac. „voluntarius” – dobrowolny) – to osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, angażując się w pracę na rzecz podmiotów, takich jak: organizacje pozarządowe, organizacje kościelne czy jednostki administracji publicznej. W szerszym rozumieniu, wolontariusz to każda osoba, która podejmuje świadomą, dobrowolną działalność na rzecz innych osób, grup społecznych czy realizacji celów służących poprawie jakości życia społecznego, wykraczającą poza więzy rodzinne. Każda osoba ma prawo zostać wolontariuszem. Zwykle wolontariusz nie musi mieć specyficznych kwalifikacji, jednak gdy wynika to z przepisów prawa, wolontariusz powinien spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, np. w przypadku wolontariatu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i poradniach

psychologicznych obligatoryjny jest wymóg pełnoletności wolontariusza, przedstawienie zaświadczenia o niekaralności i posiadanie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.

Wolontariat kompetencji – ideą tego rodzaju wolontariatu jest nieodpłatne dzielenie się wiedzą, doświadczeniem i umiejętnościami z innymi. Najczęściej utożsamia się go z rodzajem wolontariatu pracowniczego, który ma miejsce wtedy, gdy np. pracownik firmy czy odchodząca z rynku pracy osoba dzieli się specjalistyczną wiedzą i doświadczeniem ze swojej branży z podmiotami działającymi non-profit. Wolontariat kompetencji warto jednak traktować szerzej, jako dzielenie się, dla dobra sprawy czy innych osób, wszelkiego rodzaju doświadczeniem, nie tylko zawodowym, ale także tym związanym z pełnionymi rolami rodzinnymi, funkcjami publicznymi czy umiejętnościami związanymi z realizacją własnych pasji. Tego rodzaju wolontariat jest często kluczowym elementem projektów międzypokoleniowych.

Wolontariat pracowniczy – działanie polegające na inicjowaniu i wspieraniu przez pracodawcę działalności społecznej pracowników. Pracownicy – wolontariusze świadczą różnego rodzaju prace, wykorzystując swoje umiejętności i zdolności, natomiast pracodawca umożliwia im podejmowanie takich inicjatyw oraz wspiera ich działania.